

JOSEP FERRET I PUJOL

El Prat i la Guàrdia Civil

1863

1936

JOSEP FERRET I PUJOL

**El Prat i la Guàrdia Civil
(1863-1936)**

RÚBRICA EDITORIAL

Amb el suport de:

GUARDIA CIVIL

Ajuntament del Prat de Llobregat

© Josep Ferret i Pujol

Depòsit Legal: B-21996-2014

ISBN: 978-84-96986-63-3

Primera edició: setembre de 2014

RÚBRICA EDITORIAL

Castella, 30 · T. 93 379 38 08

08820 El Prat de Llobregat, Catalunya

rubricaeditorial@rubricaeditorial.com

www.rubricaeditorial.cat

ÍNDEX

Introducció general.....	9

PRIMERA PART

1. Antecedents	15
2. Els primers contactes del Prat amb la Guàrdia Civil.....	19
3. Alguns serveis de la Guàrdia Civil (1867-1874).....	23
4. La presència de la Guàrdia Civil durant el període 1876-1877.....	29
5. La sovintejada presència de la cavalleria de la Guàrdia Civil al Prat (1878-1879).....	33
6. L'excursionista "Riuada de Sant Antoni". Gener de 1898.....	39
7. Actuacions de la Guàrdia Civil a finals del segle XIX.....	43
8. Diverses actuacions de la Guàrdia Civil a primers de segle XX. "L'any de les cinc riuades".....	49

SEGONA PART

9. La Guàrdia Civil durant el període 1917-1921.....	57
10. La presència de guàrdies civils al Prat (1923-1928).....	63
11. La vaga de La Seda va portar les forces de la Guàrdia Civil al Prat.....	69
12. Algunes actuacions de la Guàrdia Civil al Prat, el 1932.....	75
13. Construcció de la caserna de la Guàrdia Civil del Prat.....	79
14. La intervenció de la Guàrdia Civil durant la temptativa revolucionària del desembre de 1933.....	85

15. L'Ajuntament del Prat demana un ascens pel meritori comportament del sergent Moisés Hernández.....	89
16. Creu del Mèrit Militar per al sergent Moisés Hernández.....	93
17. Actuacions de la Guàrdia Civil durant el 1936.....	97
Bibliografia.....	101
Annexos.....	107

Dedicat al comandant de la Guàrdia Civil Prudencio Vega, pare del guàrdia civil Felipe Vega Bribiesca, mort en acte de servei al Prat, el qual en una carta enviada a l'Ajuntament pratenc, testimoniava "*...mi reconocida y eterna gratitud por tantas atenciones que nos prodigaron en momentos de tanta tribulación (...) me cabe el consuelo de que su prematura muerte lo ha sido en defensa de nuestra amada República, del orden y paz social*".

Introducció general

Arran d'haver publicat les històries dels *Carrabiners de la platja del Prat* (2004) i *Els Mossos d'Esquadra del Prat* (2011), els membres dels quals van prestar servei a la nostra població abans de la guerra civil, algunes persones em manifestaren el seu interès per conèixer la història de la presència de la Guàrdia Civil a la nostra localitat.

Prèviament, hem fet diverses consultes i investigacions, especialment a l'Arxiu Històric Municipal del Prat, i amb els materials que hem trobat hem decidit publicar una monografia històrica sobre la presència de la Guàrdia Civil a la nostra població, durant el període 1863-1936, tot admetent l'existència de diversos períodes, especialment del segle XIX, en què hi ha un buit documental, on tot apunta a que la Guàrdia Civil no va efectuar cap servei al Prat en aquelles èpoques.

Cal advertir que El Prat va disposar a partir de l'estiu del 1902 d'una dotació de Mossos d'Esquadra que van estar en servei fins el 1932, substituïts justament per la Guàrdia Civil. Això explica en part que la presència de guàrdies civils va obeir a esdeveniments especials o inspeccions pel coneixement del territori, particularment pel que fa a les estades dels esquadrons de cavalleria, molt freqüents en el segle XIX.

Les informacions sobre la presència de la Guàrdia Civil a la població del Prat, les agrupem en aquesta monografia en dues parts. La primera part abasta del 1863 a 1907, quan es produeixen esporàdicament serveis de la Guàrdia Civil, arran de problemes

puntuals, en què és l'Ajuntament del Prat qui reclama o crida la Benemèrita. Altres vegades es demana la presència de guàrdies civils per evitar aldarulls com és el cas d'algunes Festes Majors, o quan es preveuen assemblees d'associacions conflictives o quan es practiquen en alguns cafès jocs prohibits.

Val a dir que a la tardor de l'any 1900 hi va haver un intent de traslladar el post de la Guàrdia Civil de Sants al Prat, que no va reeixir per no poder solucionar les condicions imposades per les autoritats governatives.

La segona part fa referència al període 1917 a 1936, en què incloem set capítols del temps de la República, de 1931 a 1936, els quals representen un percentatge de l'ordre del 35 per cent del contingut del llibre. Destaca d'aquesta segona part quan el propi Ajuntament i bona part del veïnat, a causa sobretot dels conflictes laborals i polítics provocats per part d'un sector radical de la CNT-AIT, pròxim a la FAI (Federació Anarquista Ibèrica), reclamaven la presència definitiva de la Guàrdia Civil al Prat, que s'aconsegueix construint una caserna a la població.

Hem cregut necessari recordar que la singularitat del territori de la formació deltaica del riu Llobregat, tan vinculat històricament a les avingudes i inundacions del riu, va constituir en el cas del Prat, molt sovint i durant segles, una barrera que dificultava les comunicacions de les dues bandes del riu, tot i l'existència de les barques de passatge del riu. No obstant, la inauguració el juny de 1873 d'un pont sobre el Llobregat, a càrrec del propietari i polític Ferran Puig, i el desembre de 1881, arran d'entrar en servei la línia fèrria Barcelona-Vilanova, que disposava també d'un pont, va significar unes millores inqüestionables que van ser celebrades amb gran entusiasme per la població.

També durant el segle XIX, fins la primera dècada del segle XX, en els períodes de mal estat del marge de defensa de la Ribera, part superior del terme del Prat, les inundacions del terme municipal eren freqüents. Per la banda esquerra del riu, terme de l'Hospitalet, la situació era considerablement pitjor fins a mitjans segle XX, quan va entrar en servei l'embassament de Sant Ponç, al riu Cardener.

Vista de les inundacions del districte agrícola de la Ribera, provocada per la riuada del 13 d'octubre de 1907. Arxiu: Ferret-Pujol.

Les inundacions del delta oriental del Llobregat, més nombroses, perjudicaven la part del camí del Prat a Barcelona, que travessava el terme de l'Hospitalet, fins el punt que moltes vegades era l'Ajuntament del Prat el que cuidava d'arreglar-lo. És aquest el camí que utilitzaven els destacaments de la Guàrdia Civil de Sants i després de Collblanc, quan prestaven servei al Prat, durant bona part del segle XIX, cridats gairebé sempre per les autoritats locals, molt sovint eren membres d'un esquadró de cavalleria de la Benemèrita, que superava més fàcilment les dificultats dels terrenys enfangats, i alhora es complia el servei amb més rapidesa.

Un altre aspecte és l'evolució de l'economia local. Quan El Prat té els primers contactes amb la Guàrdia Civil, l'agricultura constituïa l'activitat econòmica principal, seguida en menys proporció per la ramaderia. Justament en aquell temps. El Prat, per mitjà del Canal

de la Dreta, que estava en fase avançada de construcció, va iniciar un procés de transformació de les mujades que es conreaven, de la secular agricultura de secà a una agricultura de regadiu amb un rendiment econòmic molt superior.

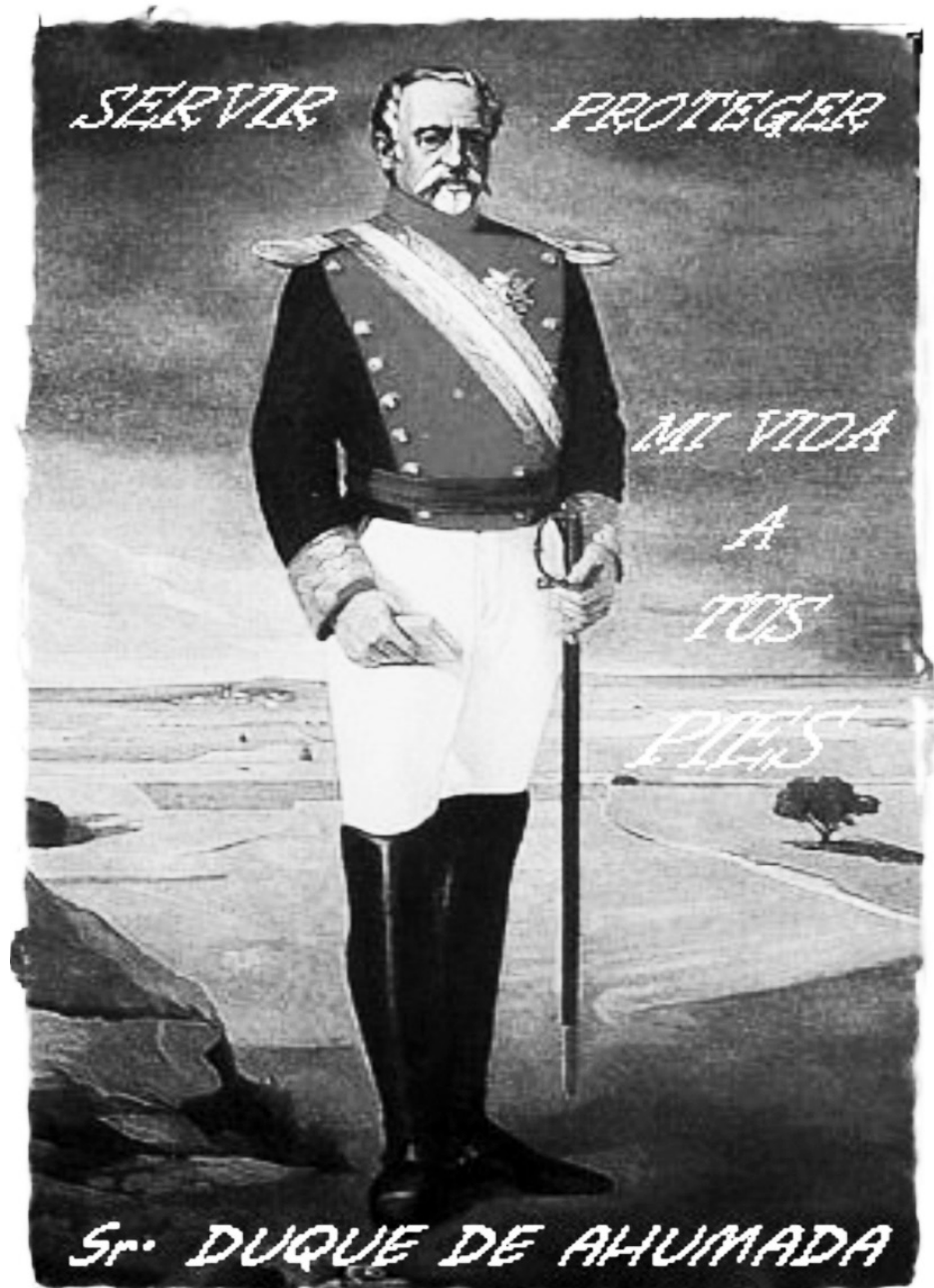
PRIMERA PART

1. Antecedents

En finalitzar la Guerra de la Independència contra França, la debilitat de l'Estat va fer que la inseguretat s'apoderés dels camins i d'algunes poblacions. El 28 de març de 1844 es va crear a l'Estat espanyol, pel mariscal de camp Francisco Javier Girón y Ezpeleta, duque de Ahumada, per Reial Decret, un Cos especial de força armada d'infanteria i cavalleria, sota la dependència del Ministeri de Governació, amb el nom de la Guàrdia Civil (1.1).

El que plantejava el duc d'Ahumada era posar en marxa una institució que es caracteritzés per la seva eficiència i es destinés "...a proteger eficazmente las personas y propiedades". Amb aquesta finalitat proposà que la Guàrdia Civil fos una organització basada en la qualitat, per la qual cosa recomanava cobrir la plantilla paulativament i selectivament per a garantir l'excel·lència del personal. En consonància amb el que va proposar, el 2 d'abril de 1844 el duc d'Ahumada va elaborar un informe determinant que provocà la derogació immediata del decret anterior, que ni tan sols va entrar en vigor, cosa que va donar lloc al definitiu Reial Decret de 13 de maig presentat pel president del Govern i ministre de la Guerra, D. Ramón María Narváez, autèntic decret fundacional de la Guàrdia Civil (1.2).

L'organització del nou organisme el va fer dependre "... del Ministerio de la Guerra en lo concerniente a su organización, personal, disciplina, material y percibo de sus haberes y del

Ministerio de Gobernación en lo relativo a su servicio peculiar y su movimiento” (1.3).

Inicialment es va acordar compondre de “14 jefes, 232 oficiales y 5.769 guardias” repartits “...en 14 Tercios, recuperando de este modo un término de gran tradición y prestigio en la historia militar española“, en cadascun dels Terços es van enquadrar un nombre variable de companyies d’infanteria i un esquadró (o secció independent) de cavalleria (1.4).

Segons el *Manual del Guardia Civil*, Tomo II, Títol IV, que regula les obligacions dels soldats (guàrdies civils) de cavalleria, en el seu Art. 4 s’exposa que: “El soldado de caballería debe estar instruído del servicio a pie y caballo, para ejecutarlo con aire, desembarazo y propiedad en cualquier acto y para conseguirlo ha de enseñársele, cuando entra de recluta, el modo y seguridad de montar, y el de manejar el caballo con las riendas de la brida, advirtiéndole que si conoce con el bocado que lleva no se gobierna suavemente, lo avise al Cabo de su escuadra para que oportunamente se remedie aquella falta” (1.5).

Val a dir que l’estiu de 1844 es va iniciar el reclutament dels primers aspirants, molt superior a les places ofertades, cosa que va permetre fer una rigorosa selecció que es va complementar amb una instrucció minuciosa i exigent dels nous guàrdies civils.

Una visió més actualitzada de la seva missió afegeix: la persecució dels malfactors, la repressió de moviments polítics i socials il·legals, evitar la possessió il·lícita d’armes i prestar auxili en catàstrofes i calamitats públiques (1.6).

Pel que fa a la província de Barcelona, la Guàrdia Civil depenia, pel compliment de les competències abans apuntades, del governador civil. Tot apunta que els primers destacaments de la Guàrdia Civil, a part de les seves comandàncies a les capitals de província, es van distribuir per les localitats on radicaven els partits judicials. En el cas del Prat, ens referim al partit judicial de Sant Feliu de Llobregat, on durant molts anys residí el tinent cap de línia de la Guàrdia Civil.

REFERÈNCIES:

- 1.1.- *La Guardia Civil- Historia de esta Institución*, Madrid 1858.
- 1.2.- *Real Decreto 13 de Mayo de 1844*.
- 1.3.- *Real Decreto 13 de Mayo de 1844*.
- 1.4.- *Real Decreto 13 de Mayo de 1844*.
- 1.5.- *Manual del Guardia Civil*, Tomo II, 4ª Edición, Madrid 1923
- 1.6.- Salvat Català, Diccionari Enciclopèdic, i altres publicacions.

2. Els primers contactes del Prat amb la Guàrdia Civil

La destinació dels membres del Cos de la Guàrdia Civil arreu de l'Estat, de ben segur, es va fer de forma progressiva. L'existència d'altres cossos de seguretat a Catalunya, com els Mossos d'Esquadra i els Carrabiners (aquests es dedicaven només a la vigilància de les costes i les fronteres) (2.1) fa pensar que l'expansió de la Guàrdia Civil a Catalunya fou molt limitada al llarg del segle XIX.

En aquella època no hi havia destinada al Prat cap força de l'ordre públic, tot i que a la platja del Prat hi havia un destacament del Cos de Carrabiners, que van arribar a la població el 1830, els quals tenien encarregades entre altres funcions les de perseguir el contraban per via marítima que sovint es registrava a la costa del delta del Llobregat, i auxiliar en els naufragis (2.2).

Tot i que en les darreres dècades del segle XIX la presència de mossos d'esquadra a la població vinguts de fora en ocasió d'alguns esdeveniments no era freqüent, encara trigaria molts anys en ser destinada al Prat la primera parella de mossos d'esquadra, la qual no arribaria fins inicis del segle XX (2.3).

Les úniques funcions de vigilància les exercien al Prat, d'una forma parcial, l'agutzil i el sereno. Aquestes places de funcionari municipal eren ocupades, el 1867, per n'Aleix Pugés i en Josep Roig Puig (2.4).

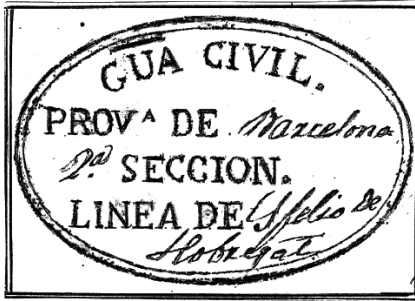
El Prat del 1863, quan tenim les primeres notícies de la Guàrdia Civil, just arribava als 1.800 habitants (1.792 el 1864) (2.5).

El 15 de gener de 1863 va prendre possessió com cap de la línia de la Guàrdia Civil, a Sant Feliu de Llobregat, el tinent Dionisio Hernández Suárez (2.6), el qual a més d'oferir els seus serveis a les autoritats locals, va notificar als diversos alcaldes de l'esmentat partit judicial que sota el seu comandament hi havia tres "puestos de la Guardia Civil". Es referix als situats a les poblacions de Vallirana, Sants i al mateix Sant Feliu de Llobregat (2.7). Segons es diu en l'esmentat escrit, "...Mi antecesor desempeñó este mando desde Barcelona" (2.8), cosa que vol dir que els esmentats posts de la Benemèrita ja existien en aquesta època, tot i que no hem trobat cap referència documental relativa al Prat.

La resposta de l'alcalde del Prat, Joan Rodés (2.9), a l'esmentat tinent de la Guàrdia Civil, la va dirigir al punt de Sant Feliu, quan en realitat aquesta s'havia de dirigir al Cap de Línia, com el mateix tinent Dionisio Hernández li va aclarir per mitjà de la corresponent comunicació (2.10).

El 26 de febrer de 1863, el caporal de la Guàrdia Civil José Casas, cap del post de Sants, va sol·licitar a l'alcalde del Prat, Joan Rodés que "...a la brevedad que sea posible, remita una lista de todas las casas de campo con el nombre de las mismas que haya en el término de su pueblo". Al marge de l'anterior escrit diu també "Exprésense la distancia que hay de cada casa a la población" (2.11), cosa que l'esmentat alcalde va complir, consignant la distància en hores i minuts de les masies a la població (2.12). Cal advertir, no obstant, que en aquell temps no es disposava de cap plànol del terme municipal per ubicar exactament la situació de les cases de pagès o masies del Prat, el nombre de les quals havia crescut molt al llarg del vuit-cents, gràcies sobretot al patrici Ferran Puig (2.13).

A mitjans d'octubre d'aquell mateix 1863, la Guàrdia Civil va detenir, sembla que a Barcelona, per indocumentada na Gertrudis Diví, natural del Prat. Membres de la Benemèrita la van entregar el 20 d'octubre de 1863 a l'alcaldia del Prat (2.14).

Segells de la Guàrdia Civil del Cap de Línia de Sant Feliu de Llobregat i del post de Santas.

REFERÈNCIES:

- 2.1.- FERRET PUJOL, J.: *Els carrabiners de la platja del Prat*, 2004.
- 2.2.- FERRET PUJOL, J.: *Els carrabiners...*, op. cit.
- 2.3.- FERRET PUJOL, J.: *Els mossos d'esquadra del Prat (1902-1932)*, 2011.
- 2.4.- AMEP, Ref. I.3.5.1. Comp. Municip. 1867-1868.
- 2.5.- CODINA VILA, J.: *El delta de Llobregat i Barcelona*, 1971
- 2.6.- AMEP, VII. 2, Any 1863-1948, Guàrdia Civil, Sign. 267.1.
- 2.7.- AMEP, VII. 2, Any 1863-1948, op. cit.
- 2.8.- AMEP, VII. 2, Any 1863-1948, op. cit.
- 2.9.- ANDREU DE PALMA; *El Prat de Llobregat-Ensayo histórico*, 1958.
- 2.10.- AMEP, VII. 2, Any 1863-1948, op. cit.
- 2.11.- AMEP, VII. 2, Any 1863-1948, op. cit.
- 2.12.- RAMOS, J. ; "Masos, masies i cases de pagès" (Conferència 6-5-2013).
- 2.13.- FABRÓ, I.; GÓMEZ INGLADA, M.; RODÉS, A.: *Terra i Propietat- La transformació del camp pratenc del segle XIX*, 1989.
- 2.14.- AMEP, XVIII.1, Any 1861-1868, Detencions..., op. cit.

3. Alguns serveis de la Guàrdia Civil (1867-1874)

Entre els anys 1863 i 1868, ambdós inclosos, el riu Llobregat va experimentar un total de sis riuades, la majoria de les quals van produir extenses inundacions a la plana del seu delta, fou El Prat la població més perjudicada. Cal destacar que quatre de les sis riuades es van registrar el mes d'octubre, i l'esdevinguda el 21 d'octubre de 1866 va ser la més intensa (3.1). No hem trobat cap document que acrediti la participació de la Guàrdia Civil en les operacions d'auxili, que de ben segur les autoritats provincials van organitzar.

En data 23 de juliol de 1867, el caporal 1er de la Guàrdia Civil, que estava de servei a Gavà, sol·licità de l'alcalde del Prat "... se sirva facilitarme un paisano para un asunto del servicio. Prat de Llobregat a las 9 de la noche del día 23 de julio de 1867" (3.2). No queda clar si en aquesta data a Gavà ja hi havia un lloc permanent de la guàrdia civil o si estava únicament de servei, que és el que creiem.

En aquesta època fins l'any 1897 (3.3) que va ser annexionada per Barcelona, la població de Sants tenia part del seu terme municipal a la banda més oriental del delta del Llobregat, al peu de Montjuïc, fins a tocar el mar.

El mes de febrer de 1868 es va constituir al Prat la Guàrdia Rural. En Joaquim Marsan Moragues, natural de Viladecans, va comunicar a l'alcalde del Prat que "...desea ingresar en este cuerpo", cosa que també va fer el pratenc Joan Farrés Bou (3.4). Val a dir que aquell

TALON NUM. 63 NUM. 1.

PROVINCIA
DE *Barcelona*

 DISTRITO MUNICIPAL
DE *Prat de Llobregat.*

SEÑAS GENERALES.

Edad *40 años*
 Estatura *alta*
 Pelo *causo*
 Ojos *pardos*
 Nariz *regular*
 Barba *regular*
 Cara *grueso*
 Color *lario*

SEÑAS PARTICULARES.
grueso

Cédula de vecindad para cabezas de familia.

D. Pedro Costafreda y Janer
Casado natural y vecino de este
pueblo provincia de
Barcelona - empadronado en la calle
de la Brunole número *15* cuarto

Prat 10 de Mayo de 1868
 El *Alcalde Ac.*
Domingo Daluz

EL INTERESADO,

Va sin enmienda.

Pagó *2* reales.

Talon de Veintate

Cèdula de veinatge de cap de família de Pere Costafreda i Janer. Arxiu: AMEP

mateix any de 1868, les poblacions de Gavà i Sant Boi disposaven també de guardes rurals (3.5).

En aquesta època per tal d'identificar els cap de casa o família, existien les denominades "Cédulas de vecindad para cabeza de familia", les quals eren emeses pels respectius Ajuntaments i habitualment estaven signades per l'alcalde de la població. A part de les dades d'empadronament, es consignaven les "señas generales" (edat, estatura, color del cabell, color dels ulls, barba, cara i color) i les "señas particulares" (3.6).

El lloc o post de la Guàrdia Civil de Sants, que era el més pròxim al Prat, es va traslladar el mes de febrer de 1869 al barri de Collblanc, del mateix municipi, cosa que va notificar a l'alcalde pratenc, Ramon

La guerra del cuerpo
que se hallaba destinada
en la villa de Sans
se ha trasladado de orden
superior al punto titulado
Colblanque, acuyo punto
podrá V. dirigirse siempre
que necesite de su
cooperacion para cual
quier asunto de lo que
previene su reglamento.

Dios que así nos as.
Colblanque 1.º de Febrero 1869
Y. M. S. G. del P.
Leandro Santamaria Ullaga

Ch. Meade del Cuadro del P. de M. S. G.

Arandas, el sergent Leandro Santamaría, comandant del citat lloc de la Guàrdia Civil, tot recordant que “... a cuyo punto podrá U. dirigirse siempre que necesite de su cooperación para cualquier asunto” (3.7).

Des del 1870, i principalment al llarg de les darreres dècades del segle XIX, trobem en alguna ocasió la presència temporal de forces de la Benemèrita a la nostra població. La majoria de les vegades pertanyien a la caserna de la Guàrdia Civil de Collblanc-Sants, que era aleshores, com hem dit, la més pròxima a la nostra població.

El 4 de novembre de 1870, l'alcalde del Prat, el farmacèutic Ramon Arandas i Gorgui, notificava al comandant de la Guàrdia Civil del punt de Collblanc que “... el domingo próximo dia 6 del corriente por la noche debe tener lugar en esta población un baile cuyo producto se destina á la Junta de Auxilios de Barcelona, y como pudiere haber algún díscolo que intentara promover algún desorden en el baile, ruego á V. tenga á bien mandar una pareja de Guardias para que mantengan el orden en caso de que se intentara perturbar” (3.8). De ben segur la parella de guàrdies civils que van ser destinats al Prat per aquesta ocasió es van quedar a dormir a la població.

Fins el 1873, El Prat tenia habitualment instal·lada una barcaça gran en el riu Llobregat que s'emprava per passar a l'altra banda d'aquest per anar a Barcelona, mercat natural de la pagesia del terme, i amb la inauguració, el juny de 1873, del pont sobre el riu Llobregat que va fer construir el propietari Ferran Puig (3.9), es van millorar extraordinàriament les comunicacions del Prat amb Barcelona. Per commemorar tal motiu, es va instal·lar un envelat a la Plaça de la Constitució (Plaça de la Vila), en el qual, amb presència d'en Ferran Puig, van tenir en primer lloc els actes institucionals, i seguidament unes corals van intervenir amb els seus cants. No hi van faltar els balls, amb una orquestra expressament vinguda de Barcelona. No cal dir que aquesta millora va facilitar la presència de guàrdies civils, del destacament de Collblanc, que molt sovint pertanyien a esquadrons de cavalleria.

El 9 de juny de 1874, es notifica del Departament d'Ordre Públic de la província, en forma reservada, a l'alcalde del Prat, Pau Codina Balletbó (3.10), "... que varios emisarios cantonales y con ellos un tal Monroy, sargento desertor de la Guardia Civil, recorren los pueblos para preparar un movimiento internacional. La mayor vigilancia, incesante actividad, decisiva energía, son en este asunto del más alto interés" tot amenaçant "... no ha de perderse un momento ni escusarse una sola diligencia para reducirlos á prisión, en la inteligencia que la menor demora por parte de Vd. será causa de que se exija la más tremenda responsabilidad" (3.11).

REFERÈNCIES:

- 3.1.- CODINA VILÀ, J.: *Inundacions al delta del Llobregat*, 1971
- 3.2.- AMEP, Ref. VII..2. : Any 1863-1948 Guàrdia Civil. 1866.
- 3.3.- Diverses publicacions.
- 3.4.- AMEP, Ref. I.3.5.1. Compt. Municip. 1867-1968.
- 3.5.- AMEP, XVIII.1, Any 1861-1868, Detencions, recerques i captures.
- 3.6.- AMEP, XVIII.1, Any 1861-1868, Detencions..., op. cit.
- 3.7.- AMEP, Ref. VII. 2, Any 1863..., op. cit.
- 3.8.- AMEP, Comp. Munic. 1870.
- 3.9.- CODINA VILÀ, J.: *La gent del Fang*, 1966.
- 3.10.- ANDREU DE PALMA: *El Prat de Llobregat-Ensayo histórico*, 1958.
- 3.11.- AMEP, Ref. VII. 2. Any 1863..., op. cit.

4. La presència de la Guàrdia Civil durant el període 1876-1877

El 1876 es va acabar la tercera i última guerra carlina, “...durant la qual el poble no va sofrir gens ni mica”(4.1). Seguint les instruccions de la primera autoritat governativa de la província per a que es celebressin en tal ocasió solemnes tedèums a les parròquies de les poblacions, van tenir lloc al Prat una missa i un tedèum a l'església parroquial, que va boicotejar el rector Joaquim Claramunt, que com molts altres preveres era un significat carlí. No obstant, també al Prat les autoritats locals presidides per l'alcalde Domingo Dalit i Vallhonrat (4.2), per a celebrar aquest esdeveniment, van organitzar balls populars a la Plaça de la Constitució, actual Plaça de la Vila, l'única que hi havia en aquell temps a la població (4.3).

Membres de la Benemèrita havien sorprès, a primers de l'any 1876, al cafè de Pere Riba, uns veïns que estaven jugant als jocs prohibits. D'aquesta operació es van recollir 214,70 ptes., suposadament entre multes i diners que estaven sobre la taula. El governador civil va retornar aquella quantitat a l'Ajuntament del Prat “...para que fueren repartidas entre los pobres en este pueblo”. En la sessió de l'Ajuntament del Prat celebrada el dia 13 de febrer del mateix 1876, es va procedir a repartir aquesta quantitat entre 27 persones. El repartiment es va realitzar en funció de les necessitats de cadascun d'aquests veïns. Els majors receptors van ser en Marc Codina (22,50 ptes) i na Madrona Sanfeliu; Aleix Pugés i Nicolàs (Dando) van rebre només 5 pessetes cadascun d'ells (4.4).

L'alcalde del Prat va demanar el 20 de febrer de 1876 a la Guàrdia Civil del post de Collblanc, que enviés al Prat una parella de membres de la Benemèrita "... para hoy a las 11 h. de la noche para sorprender casa de juego" (4.5).

El mes d'agost de 1876 es publica un reglament adicional de la Guàrdia Civil, que en el seu article 70 deia: "Aumentada la Guardia Civil para dedicarse a la guardería rural en las provincias, cesarán en las mismas todos los cuerpos e individuos destinados en la actualidad a la guardería rural, ya sean costeados por el Estado, por las provincias o por los pueblos". En els articles posteriors del núm. 71 al núm. 111, es regulaven detalladament els diversos objectius, condicions i accions per a millorar la protecció de les propietats rurals i dels seus propietaris, i les ordenances de caça i pesca, etc. (4.6).

Aquests darrers articles de les ordenances tenien molta aplicació al terme municipal del Prat, on la caça i la pesca es practicaven habitualment per molts dels seus habitants, especialment als estanys, les maresmes del seu litoral i per les riberes del Llobregat (4.7). Això vol dir que molts pratencs havien de tenir els corresponents permisos d'armes.

Atenent una petició de l'alcalde del Prat, Domingo Dalit (4.8), al punt o lloc de la Guàrdia Civil de Sants, de data 5 de setembre de 1876, el sergent 1er, comandant de l'esmentat destacament de la Benemèrita, va comunicar que cap a les 10 "...estará en la otra parte del puente y desearía que uno de confianza de Vd. me esperase en dicho punto con el objeto de servirlo, encargándole que sea reservado para poder efectuar lo que Vd. desea" (4.9). Desconeixem de què es tractava aquest encàrrec a la Guàrdia Civil.

El 16 d'octubre de 1876 les autoritats municipals del Prat van enviar a la Guàrdia Civil de Sants "...un francés indocumentado" (4.10).

El dia 10 de febrer de 1877 l'alcalde del Prat, Ramon Arandas i Gorgui, va sol·licitar del capità de Carrabiners destinat al Prat que "... con el fin de conservar el orden y de evitar se repitan los abusos en las pasadas noches de bailes de máscaras que en estos días

Un caçador tot caminant pel bosc de ribera del riu Llobregat. Arxiu: Ferret-Pujol.

tienen lugar, espero merecer de Vd. se designara prestar el apoyo de cuatro carabineros de los que estén libres de servicios pendientes, a las órdenes de la autoridad local” (4.11). L'alcalde va optar pels carrabiners ja que els tenia més a mà.

El 29 d'octubre de 1877 van ser requisades per membres de la Guàrdia Civil les armes que el veí del Prat Francesc Pugés Gallart tenia a la seva casa del poble (4.12).

El fiscal militar de la Capitanía General, Pedro R. Caballero, en data 21 de desembre de 1877, va comunicar a l'alcalde del Prat que “...En el día de hoy se han devuelto al paisano Francisco Pugés Gallart las armas que le fueron ocupadas en su casa por la Guardia Civil, el día 29 de octubre último por haberlo dispuesto así el Exmo. Señor Capitán General del Distrito, por haber resultado inútiles y consideradas como hierro viejo en el reconocimiento de ellas” (4.13).

Durant els dies 5 i 6, i 27 i 28 de juny de 1877, el botiguer Pau

Codina, que tenia la seva graneria a la Plaça de la Constitució (Plaça de la Vila), va subministrar per als cavalls de la Guàrdia Civil que van pernoctar al Prat, aquests dies, 1 ½ arroves de garrofes i diversos grans (fabes, segó i blat de moro) (4.14).

Els dies 21 i 22 de novembre del mateix 1877, uns membres de l'esquadró de cavalleria de la Guàrdia Civil del destacament de Sants van efectuar un servei a la nostra població, per tal motiu el botiguer Pau Codina va subministrar, segons factura a càrrec de l'Ajuntament del Prat de data 5 de gener de 1878, per a "... la manutención de los caballos de la Guardia Civil (...), una arroba de Algarrobas, ½ cuartón de Salvado, 1 cuartón de Habones, 2 cuartones de Avena y ½ cuartón de Maíz " (4.15).

REFERÈNCIES:

- 4.1.- CODINA VILÀ, J.: *Història d'una Plaça*, 1960.
- 4.2.- ANDREU DE PALMA: *El Prat de Llobregat-Ensayo histórico*, 1958.
- 4.2.- CODINA VILÀ, J.: *Història d'una Plaça*, 1960.
- 4.3.- AMEP, Ref. VII.2., Any 1863-1948, Guàrdia Civil.
- 4.4.- AMEP, Llibre d'Actes 1876.
- 4.5.- AMEP, Registre de Sortides de Documents de 1876.
- 4.6.- AMEP, Reglamento Adicional de la Guardia Civil de 1876.
- 4.7.- CODINA VILÀ, J.: *La gent del Fang*, 1966.
- 4.8.- ANDREU DE PALMA: *El Prat de Llobregat...*, op. cit.
- 4.9.- AMEP, Ref. VII.2., ... op. cit.
- 4.10.- AMEP, Registre de Sortides de Documents, 1876.
- 4.11.- AMEP, Registre de Sortides de Documents de 1877.
- 4.12.- AMEP, Ref. VII.2., ... op. cit.
- 4.13.- AMEP, Ref. VII.2., ... op. cit.
- 4.14.- AMEP, Factura de data 8-7-1877, Comp. Municip. 1877/1878.
- 4.15.- AMEP, Factura de data 5-1-1878, Comp. Municip. 1877/1878.

5. La sovintejada presència de la cavalleria de la Guàrdia Civil al Prat (1878-1879)

Certament, totes les notícies referides a la Guàrdia Civil a partir del 1877 i especialment durant els anys 1878 i 1879, ens porten a considerar la importància que van tenir les forces de cavalleria de la Benemèrita en els seus desplaçaments al Prat, com es dedueix de les despeses ocasionades per aquestes, a càrrec del pressupost municipal (5.1).

Gairebé sempre arribaven a la nostra població una o dues parelles de guàrdies civils d'un dels esquadrons de cavalleria destinats a la província de Barcelona, que només estaven unes hores al Prat o pernoctaven durant poc temps, sovint un o dos dies.

Val a dir que en molts casos es desconeix els motius que justifiquen la seva presència al poble. No obstant, es va produir un fet remarcable que molt probablement va tenir, en bona part, molt a veure amb la presència de membres del Cos de la Guàrdia Civil al Prat. Ens referim a la construcció de la línia de ferrocarril de Barcelona a Vilanova, els treballs de la qual s'iniciaren a principis de 1879.

El dia 19 de febrer de 1878 van estar unes hores a la població membres d'un esquadró de cavalleria de la Guàrdia Civil del post de Sants. Per ordre de l'Ajuntament, en Domingo Pugés els hi va subministrar un quintar de palla (5.2). Cinc dies després, el 24 de febrer, va tornar al Prat un esquadró de cavalleria del mateix lloc. En aquest cas l'Ajuntament del Prat va encarregar a la graneria del

Dibuix: Josep Ferret Pujol.

El Sr. Ayuntamiento del Prat		Debe	
A Pablo Codina			
Por suministrado para la Manutencion de los Caballos de la Guardia Civil en el dia 25 de febrero de 1878			
		Asaber	
Por 1 y 1/2 @ Algarrabes a 26 P. 99	---	9 P.	26 m.
Por 1/2 cuartones Abas	---	8 P.	16 m.
Por 1 cuartan Cebada	---	3 P.	12 m.
Por 1 cuartan Sallado	---	1 P.	6 m.
		Total	22 P. 26 m.
Prat 1º de Mayo de 1878			

5'68/100

botiguer Pau Codina, el subministrament als cavalls de garrofes, faves, ordi i segó (5.3).

És molt possible que aquestes estades de la Guàrdia Civil del mes de febrer coincidissin amb les celebracions de les festes de Carnaval.

Els tres dies de la Festa Major de 1878 (27, 28 i 29 de setembre), cridats per l'alcalde Ramon Arandas, van estar destinats al Prat per evitar aldarulls tres guàrdies civils d'un esquadró de cavalleria de la Guàrdia Civil. Els cavalls van estar allotjats a la quadra de Josep Piguillem, on els hi van subministrar a més de palla, 4 quartons de faves, 2 de blat de moro i 6 de segó, que va facilitar na Joana Puig, a càrrec del pressupost municipal. A la tardor de 1878 van tornar a la població del Prat en diverses ocasions una parella de guàrdies civils de cavalleria. Els hem trobat els dies 7, 8, 9 i 29 d'octubre, 27 i 28 de novembre i 18 i 19 de desembre. Van utilitzar també la quadra de Josep Piguillem (5.4). No disposem de dades que justifiquin la causa del seu desplaçament al Prat.

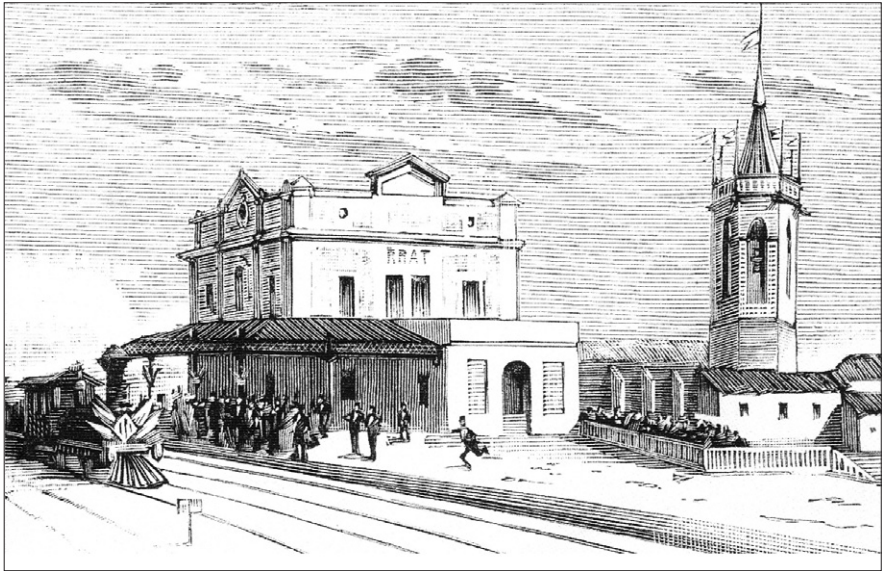
L'any 1879 s'havien ampliat les casernes que depenien del tinent cap de línia de la Guàrdia Civil de Sant Feliu de Llobregat, en crear-

se el post de la Benemèrita de Molins de Rei. Justament el diumenge 4 de febrer de 1879 l'alcalde de Molins de Rei comunica al del Prat que va ser detingut per la Guàrdia Civil d'aquella població el veí del Prat Antoni Torredemé Serret, natural de Vallbona de les Monges (Lleida), per "... hallarse indocumentado" (5.5).

Les primeres informacions de 1879 de la presència de guàrdies civils al Prat les hem trobat els dies 13 i 14 de febrer, quan arribaren tres guàrdies. És probable que van ser cridats per les festes de Carnaval. El dies 5 i 6, i 16 i 19 de març de 1879, varen estar a la nostra població una parella de guàrdies civils d'un esquadró de cavalleria de la Benemèrita. Els dies 15 i 16 de maig van estar també al Prat tres guàrdies civils, i el 28 de juny n'eren dos, tots ells pertanyien a una unitat de cavalleria. Com era habitual en tots els casos, l'Ajuntament del Prat es va fer càrrec de les despeses, entre les quals l'alimentació dels cavalls. La presència de les forces de la Guàrdia Civil al Prat també la trobem els primers dies del mes d'agost (dies 3 i 4) de 1879 i a principis del mes de setembre (dies 6 i 7) del mateix any. Eren també guàrdies civils que pertanyien a unitats de cavalleria, que en tots aquests casos van estar allotjats una nit a la població (5.6).

El dia 26 de setembre, en ocasió de la Festa Major del Prat de 1879, de ben segur cridats per les autoritats municipals, presidides per l'alcalde Pau Company i Casanovas, van arribar a la nostra població tres guàrdies civils. Aquests van dinar i sopar a la casa de menjars i cansaladeria de Carles Munné Casanovas, situada a la Plaça de la Constitució, avui Plaça de la Vila (5.7). El mateix Munné, el dia següent va servir dinar i sopar a dues parelles de la Benemèrita (5.8) o sigui que havia arribat un nou guàrdia. Aquestes dues parelles pertanyien a les unitats de l'esquadró de cavalleria destinades al post de la Guàrdia Civil de Collblanc.

L'allotjament dels guàrdies i cavalls va tenir lloc, durant dos dies, a casa de Josep Piguillem i Sanfeliu, on els cavalls foren alimentats amb palla i unes quartanes d'ordi, que l'ajuntament havia adquirit a la graneria que en Pau Codina, com hem dit, tenia a la Plaça de la Constitució (5.9).

Gravat de l'arribada del tren inaugural de Barcelona-Vilanova a El Prat de Llobregat. *Ilustración Española y Americana*, gener 1882.

No gaires dies després, els dies 9 i 10 d'octubre de 1879, una nova parella de guàrdies d'un esquadró de cavalleria va tornar a pernoctar al Prat (5.10).

L'any 1879 es va procedir, després dels tràmits d'expropiació de terrenys, a realitzar els treballs d'instal·lació de la via ferroviària per la companyia que dirigia i finançava el vilanoví Francesc Gumà (5.11), que en el cas del Prat incloïa la construcció de l'estació i el muntatge del pont sobre el riu Llobregat. Aquests treballs van perdurar fins el 1880 i part del 1881. El 29 de desembre de 1881 es va inaugurar la línia de ferrocarril Barcelona-Vilanova, "...més de 500 persones hi foren convidades; a més de les primeres autoritats de Catalunya es desplaçaren de Madrid" diverses personalitats (5.12). No cal dir que les autoritats del tren inaugural van tenir la corresponent custòdia per part de membres de la Benemèrita.

Davant la pregunta formulada per la Guàrdia Civil de Sants si en l'alcaldia del Prat es tenia recollida alguna arma procedent d'alguna

La plaça de la Constitució del Prat, (Plaça de la Vila) a principi de la dècada dels anys 90 del segle XIX. Dibuix: Josep Ferret Pujol.

infracció de caça. L'alcalde Pau Company i Casanovas en data 25 de juny de 1883 assegurava que "... no existe en poder de esta alcaldía arma alguna"(5.13).

REFERÈNCIES:

- 5.1.- AMEP, Comp. Municip. 1877/1878, Factura de data 19-2-1878.
- 5.2.- AMEP, Comp. Municip. 1877/1878, Factura de data 1-3-1878.
- 5.3.- AMEP, Lliurament núm 36, Cap. 11, Comp. Municip. 1878/1879.
- 5.4.- AMEP, Lliurament núm 36, ... op. cit.
- 5.5.- AMEP, Ref. XVIII.1 , Any 1874-1879, Detencions, recerques i captures.
- 5.6.- AMEP, Lliurament núm 36, ... op. cit.
- 5.7.- AMEP, Factura de Carlos Munné, 23-12-1879, Comp. Municip. 1879/1880.
- 5.8.- AMEP, Factura de Carlos Munné, abans citada.
- 5.9.- AMEP, Lliurament núm. 40 , Cap.11, Comp. Municip. 1879/1880
- 5.10.- AMEP, Lliurament núm. 40, op. cit.
- 5.11.- FERRET PUJOL, J.; *El Prat i el seu ferrocarril (1877-1957)*, 2014.
- 5.12.- *Diario de Barcelona*, del 30-12-1881.
- 5.13.- AMEP, Registre general de sortida de documents, de 1883.

6. L'excursional "Riuada de Sant Antoni". Gener de 1898

L'Ajuntament del Prat va acordar, en la sessió del 7 de juny de 1893, contribuir "... con la suma de diez pesetas con cargo al capt. 11 del presupuesto en el concepto de donación á favor del Montepío de la Guardia Civil en vista de la atenta invitación por el Sr. Director del Cuerpo". El caporal de la Guàrdia Civil del post de Sants, Deogracias Aliaga, va rebre en data 3 de novembre de 1893 el donatiu acordat per l'Ajuntament, i lliurà el corresponent justificant del Montepío de la Guardia Civil (6.1).

Els forts aiguats de mitjan gener de 1898 varen provocar, entre els dies 15 i 17 d'aquell mes, una gran avinguda del riu Llobregat, la darrera del segle XIX, batejada amb la denominació de la Riuada de Sant Antoni (6.2) en coincidir amb la festivitats de Sant Antoni Abat. Aquesta riuada va afectar diverses poblacions de la comarca, especialment aquelles que estaven més a prop del riu Llobregat.

El mal estat dels marges de defensa de la Ribera va facilitar la inundació del terme municipal del Prat. La inundació del nucli urbà s'inicià a quarts d'una de la nit del dia 16 (6.3). Al Prat, una de les actuacions heroiques les va protagonitzar el tinent de carrabiners Víctor Rovellat que residia a la població. Aquest "... En lo terrible de la inundación se presentó en la Plaza y cruzó todas las calles del casco del pueblo, acompañado de dos carabineros (...), prestando auxilios sin cuento con inminente peligro de sus vidas, por cuando hubo

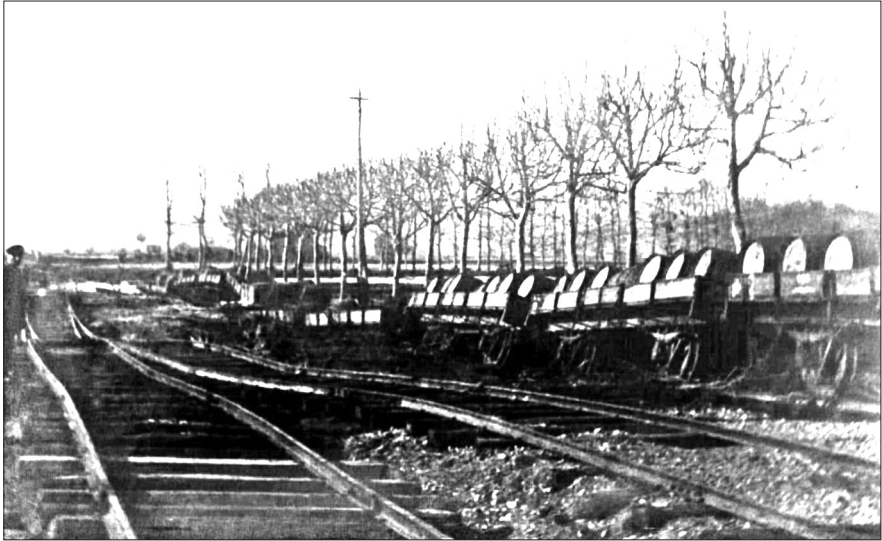
Barques d'auxili en el districte agrícola de la Ribera, tocant la via del tren.
Arxiu: Pedro García Vela.

momentos en que el agua, no mansa sino de corriente irresistible les llegaba a las espaldas...” (6.4).

El governador civil, Ramon Laroca, va mobilitzar totes les forces per auxiliar a les poblacions afectades per les inundacions. El mateix governador va ordenar a l'alcalde de Sant Feliu de Llobregat, cap del districte judicial, població on hi havia, com hem dit, un punt o lloc de la Guàrdia Civil i la presó del districte, que ajudés a auxiliar “...los habitantes del Prat se encuentran inundados en inminente peligro.” L'alcalde d'aquesta població a causa dels problemes que tenia “en esta Villa y poblaciones limítrofes también reclaman auxilio... no era posible poder prestar a los habitantes del Prat” (6.5).

El dia 16 de gener el cap de línia de la Guàrdia Civil de Cornellà, també molt afectada per la riuada, va notificar al governador que “En la mañana de hoy aumentó la crecida del río Llobregat, en éste momento, 8 de la mañana, ha decrecido y se sostiene la inundación en igual forma que el día anterior...” (6.6).

Aleshores es va estimar que el punt millor per la seva proximitat

Destrosses de les vies del tren i del pont de "les tres puntes", existent a la sortida de l'estació del Prat direcció Gavà. Arxiu: Pedro García Vela.

al Prat era l'Hospitalet, i amb tal fi l'autoritat governativa va fer enviar a aquesta vila unes barques per auxiliar l'esmentada població, tripulades per membres de la Marina de Guerra i de la Societat de Salvament de Nàufrags. A la tarda del dia 16 van sortir unes barques que no van poder arribar al Prat a causa de la intensitat de la riuada. Finalment a primera hora del matí del dia 17 de gener es va iniciar la que seria la definitiva operació d'auxili a la població del Prat en la qual van participar quatre barques (6.7).

Les destrosses a la línia ferroviària de Barcelona-Vilanova, a l'Hospitalet i especialment en la demarcació del Prat, van ser quantioses, i el primitiu pont anomenat "de les tres puntes" situat a la sortida de l'estació del Prat en direcció a Gavà va quedar totalment destruït per la riuada (6.8).

El dia 19 de gener de 1898, membres de la Guàrdia Civil van acompanyar el governador civil, Ramon Laroca, en la seva visita al Prat, on es va reunir a l'Ajuntament amb les autoritats locals, presidides per l'alcalde Josep Ferrer Rosell, amb la finalitat de

Vista parcial de la Plaça de la Constitució durant la visita del Governador Civil de la província de Barcelona, el 19 -1-1898. Arxiu: AMEP.

conèixer més detalls dels danys produïts per la inundació (6.9). També aquest mateix dia la primera autoritat governativa va visitar Cornellà i Gavà (6.10).

REFERÈNCIES:

- 6.1.- AMEP, Registre d'Entrada de Documents, any 1882 i 1883.
- 6.2.- FERRET PUJOL, J.: "Crònica de la Riuada de Sant Antoni" a *Miscel·lània d'homenatge a Jaume Codina*, 1994.
- 6.3.- FERRET PUJOL, J.: "Crònica de la Riuada de Sant..", op. cit.
- 6.4.- FERRET PUJOL, J.: "L'extraordinària actuació del tinent Víctor Rovellat durant la riuada de San Antoni 1898". *Delta* n° 122, abril 1989.
- 6.5.- FERRET PUJOL, J.: "Crònica de la Riuada de Sant..", op. cit.
- 6.6.- *La Vanguardia*, 17-1-1898.
- 6.7.- FERRET PUJOL, J.: "Crònica de la Riuada de Sant..", op. cit.
- 6.8.- FERRET PUJOL, J.: "Crònica de la Riuada de Sant..", op. cit.
- 6.9.- *Diario de Barcelona*, 20-1-1898 i Fotografia del llibre *La Gent del Fang*.
- 6.10.- *Diario de Barcelona*, 20-1-1898.

7. Actuacions de la Guàrdia Civil a finals del segle XIX

El 21 de gener de 1898, als pocs dies de la riuada de Sant Antoni, va arribar al Prat un esquadró de cavalleria de la Guàrdia Civil format per quatre guàrdies civils muntats. Els camins, a causa de la riuada, estaven de ben segur en molt mal estat. Els cavalls van estar allotjats unes hores a la quadra de Josep Riera Ribas, on els van alimentar amb "...una ración de alfalfa" (7.1). Tot fa suposar que aquell mateix dia van retornar a la seva caserna.

El 15 de febrer de 1898 i el 18 de març del mateix any van estar al Prat també unes hores, sembla el mateix esquadró de l'esmentat Cos, i van ser igualment atesos els cavalls a la mateixa quadra d'en Josep Riera, com el mes de gener (7.2).

El dia 26 de febrer de 1898 el comandant jutge instructor del "7º Tercio de la Guardia Civil" va comunicar a l'alcalde del Prat "...que de orden del Exmo Sr. General del Cuerpo me hallo instruyendo, contra el Segundo Teniente Jefe de la Línea de San Feliu, he acordado trasladarme á ese pueblo y recibir declaración de las personas vecinas del mismo que relaciono al respaldo...". Aquestes persones eren totes del Prat: l'alcalde, el rector de la parròquia, el secretari de l'ajuntament, el jutge de pau, el fiscal i el secretari del jutjat (7.3). Tot fa suposar que l'esmentat tinent va cometre alguna falta greu relacionada amb la població del Prat.

Mossos d'esquadra i guàrdies civils en espera d'una desfilada.

L'alcalde del Prat, Josep Ferrer Rosell, va cridar una parella de la Guàrdia Civil "... para asuntos de orden público" la qual va arribar al Prat el 26 de març de 1898, per la tarda, van sopar i dormir a la casa de Magdalena Serra Rosell, vídua de Carles Munné, que constava oficialment com una taverna. L'endemà l'esmentada parella va estar tot el dia al Prat, fent les gestions que els havia encarregat l'alcalde, dinant, sopant i dormint en la mateixa casa, i retornaren a la seva caserna l'endemà al matí (7.4).

En data 6 d'abril de 1898, el capità general de Catalunya, Eulogi Despujols, que tenia propietats al Prat, notificà a l'alcalde pratenc que per "... conducto de la Guardia Civil recibirá Vd., sesenta

pesetas para distribuir a razón de veinte pesetas, entre cada una de las familias de individuos del Ejército o reservistas, que prestan o han prestado sus servicios en ultramar y cuyos fondos provienen de varios donativos...” (7.5).

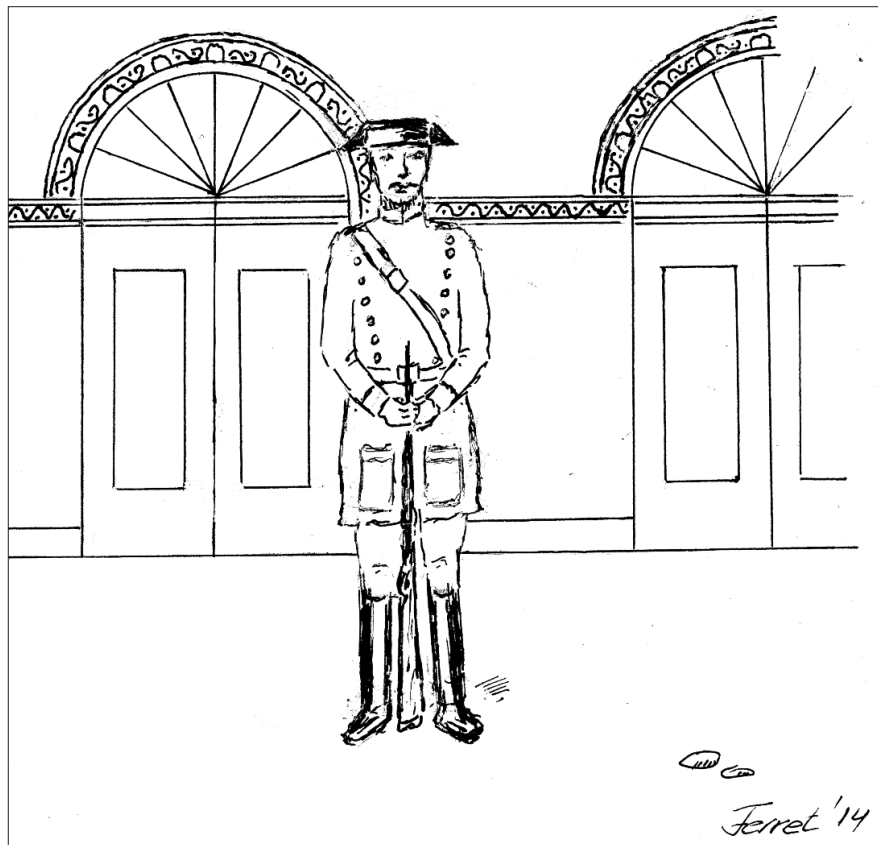
Per la Festa Major del Prat, del 27 al 29 de setembre de 1898, l'alcalde del Prat, Josep Rosell, va sol·licitar la presència de dues parelles de guàrdies civils en evitació d'aldarulls durant les festes (7.6). Els dies 27 i 28 de setembre, quatre guàrdies civils van dormir a la fonda de na Magdalena Serra Rosell, i el dia 29 del mateix mes en varen dormir cinc, a raó de 0,50 pessetes per persona i nit (7.7). No disposem de dades d'on van fer els àpats.

El dia 3 de setembre de 1899, per la tarda, van arribar al Prat dues parelles de la guàrdia civil d'infanteria, que van estar cridades “... por el señor Alcalde para asuntos de orden público” (7.8). No en coneixem, però, els detalls. Igualment van sopar i dormir a casa de la Sra. Magdalena Serra, i retornaren l'endemà a la seva caserna (7.9).

Com l'any anterior, per la Festa Major del 1899 van prestar serveis de vigilància al Prat dues parelles de guàrdies civils d'infanteria, per evitar alteracions de l'ordre públic. Van ser atesos a la casa de la Sra. Magdalena Serra, on van sopar i dormir. Desconeixem on van fer els altres àpats (7.10).

Pel que fa a l'any 1900, tenim notícia que el 27 d'abril de 1900 va arribar pel matí, cridada per l'alcalde, una parella de guàrdies civils, formada per un caporal i un guàrdia, van estar tot el dia a la població realitzant les gestions per les quals havien estat cridats, dinant, sopant i dormint a casa de la Magdalena Serra, com era costum en aquella època. L'endemà el matí, després d'esmorzar, van tornar a la seva caserna (7.11).

El governador civil va ordenar, el 8 de setembre de 1900, a l'alcalde del Prat “...se imponga al guardia (sereno) Anton Farrés Martí el debido correctivo por su impropio conducta en la noche del 27 de agosto, al avisar a los establecimientos de café acerca servicio de vigilancia que venía ejerciendo la Guardia Civil en persecución de los prohibidos” (7.12).

Un guàrdia civil de servei davant l'edifici del primitiu *Centro Artesano* de la Plaça de la Constitució. Dibuix: Josep Ferret.

En data 14 de setembre del mateix any el Govern Civil comunica “la suspensión durante 40 días a Antonio Farrés Martí, en ejecución del cargo de guardia (...) así como la imposición de la multa de 10 pesetas como correctivo en virtud de la falta denunciada por el Comandante de la Guardia Civil del Puesto de Sants que comunicó a dicho Gobierno mediante oficio del 5 del corriente” (7.13).

A través del post de la Guàrdia Civil de Sants, el jutge instructor d'aquest Cos va demanar a l'alcalde pratec informació “... acerca de si, en esta localidad cuenta con un local idóneo y gratuito para la

instalación de la fuerza de la Guardia Civil en sustitución del Puesto de Sants” (7.14).

“En contestación de su oficio del 1 del corriente se les manifiesta que no se ha encontrado ningún propietario a facilitar casa gratuitamente para el alojamiento de la fuerza de aquel Instituto, ni existe ninguna en condiciones debidas en cuyo caso hubiere el Ayuntamiento facilitado los gastos pertinentes” (7.15).

REFERÈNCIES:

- 7.1.- AMEP, Lliurament n° 166, Cap. 11, Comp. Municip. 1897-1898.
- 7.2.- AMEP, Lliurament n° 166, Cap. 11, Comp. Municip. 1897-1898.
- 7.3.- AMEP, VII. 2, Any 1863-1948, Guàrdia civil, Sign. 267.1.
- 7.4.- AMEP, Lliurament n° 123, Cap. 11, Comp. Municip. 1897-1898.
- 7.5.- FERRET PUJOL, J.: “Les guerres colonials d’Ultramar al Prat (1897-1899)”, *Delta*, núm. 110, març de 1988.
- 7.6.- AMEP, Lliurament n° 56, Cap. 11, Comp. Municip. 1898/1899.
- 7.7.- AMEP, Lliurament n° 56, Cap. 11, Comp. Municip. 1898/1899.
- 7.8.- AMEP, Lliurament n° 46, Cap. 11, Comp. Municip. 1899/1900.
- 7.9.- AMEP, Lliurament n° 46, Cap. 11, Comp. Municip. 1899/1900.
- 7.10.- AMEP, Lliurament n° 46, Cap. 11, Comp. Municip. 1899/1900.
- 7.11.- AMEP, Lliurament n° 45, Cap. 11, Comp. Municip. 1900.
- 7.12.- AMEP, Registre d’Entrada de Documents, 1900.
- 7.13.- AMEP, Registre de Sortides de Documents, 1900.
- 7.14.- AMEP, Registre d’Entrada de Documents, 1900.
- 7.15.- AMEP, Registre de Sortides de Documents, 1900.

8. Diverses actuacions de la Guàrdia Civil a primers de segle XX. “L’any de les cinc riuades”

El 21 de setembre de 1901 (8.1) es va registrar una nova i intensa riuada del Llobregat que va provocar el seu desbordament i la inundació del districte agrícola de la Ribera, part superior del terme municipal del Prat, i que afectà greument el nucli urbà d’aquesta població (8.2). Tot indica que es va paraitzar el trànsit ferroviari. Desconeixem si va participar la Guàrdia Civil.

L’any 1902 hi va haver una crescuda del riu Llobregat, el dia 26 d’agost, i una riuada el dia 11 de desembre, aquesta darrera va anar precedida de fortes ventades (8.3).

El mes de juny del 1902, va arribar al Prat la primera parella dels Mossos d’Esquadra que es va establir de forma permanent a la població (8.4). Tot i l’existència d’una parella de mossos d’esquadra, el dia 8 de gener de 1904 l’ajuntament pratenc presidit per l’alcalde Josep Ferrer Rosell (8.5) va sol·licitar del Govern Civil un delegat especial i una parella de la Guàrdia Civil “... que le ampare en evitación de alteraciones del Orden Público en esta localidad con motivo de la elección de la Junta Directiva del Centro Artesano, el próximo domingo a las 16” (8.6). Tot fa suposar que les diferències entre els associats que havien d’escollir la Junta eren greus.

El mes d'octubre de 1907 es van registrar un seguit d'avingudes del riu Llobregat que van tornar a inundar el delta del Llobregat, que han passat a la història com "l'any de les cinc riuades", la darrera de les quals esdevingué el mes de novembre (8.7).

Cap a les 2 de la matinada del dia 13 d'octubre de 1907, l'alcalde de Manresa va enviar un telegrama al governador civil notificant-li que el riu Cardener baixava desbordat. En aquella hora la riuada del Llobregat era imponent, hi baixava també desbordat.

D'altra banda els marges de defensa del districte agrícola de la Ribera, a la banda de dalt del terme del Prat, havien quedat molt malmesos pels efectes de les riuades de 1898, 1901, 1902 (8.8), i en realitat no oferien cap protecció al terme municipal del Prat. La primera d'aquestes riuades va tenir lloc el dia 13 d'octubre de 1907, a primeres hores de la matinada les aigües desbordades van superar els marges de defensa, i a les 2 hores i 15 minuts l'aigua envaïa les primeres cases del Prat. Ràpidament, es va despertar els veïns de les cases del poble engegant alguns trets i tocant a sometent (8.9). A les 3 h del matí es va telegrafiar des del Prat al Govern Civil donant la notícia que l'aigua cobria la línia fèrria.

El governador civil, Osorio y Gallardo, va decidir desplaçar-se al delta del Llobregat. A tal fi ràpidament va ordenar a l'enginyer d'obres públiques, Sr. Rivera, a l'inspector de la companyia ferroviària, Sr. Azorí, i al tinent coronel de la Guàrdia Civil, Sr. Ponto, etc. que l'acompanyessin en un tren compost d'una locomotora, un cotxe-saló i un furgó. Aquest tren va sortir a les 6 del matí cap El Prat. En arribar al delta "el río presentaba un aspecto imponente. El agua rojiza bajaba impetuosamente y con gran ruido saltaba los márgenes" (8.10). El tren va passar el pont i van reconèixer que era prudent que el tren no avancés més. Van baixar i a peu pel terraplé de la via amb aigua fins a la cintura es van dirigir a les primeres cases del poble. Al carrer Major del Prat l'aigua arribava a 1,50 metres d'altura. En vista de la situació, van decidir tornar a Barcelona (8.11).

Més tard, a les 11 del matí d'aquell mateix dia, va sortir una altre tren, que portava com a cap de l'expedició el comandant del canyoner

Vista parcial del pas de les aigües desbordades passant pel “fondo d’en Peixo”.
Arxiu: Ferret-Pujol.

Temerario, Sr. Barrera, l’oficial del mateix Sr. Ferrer i 20 mariners de la dotació del vaixell. També hi anaven diversos socis del Club de Regates, amb algunes barques, 12 membres de la Creu Roja i 12 membres de la Benemèrita, sota les ordres del tinent de la Guàrdia Civil Sr. Maillo (8.12).

A la tarda el governador va intentar arribar al Prat però no fou possible. La parella de mossos d’esquadra del Prat, Armengol Peiró i Isidre Pujol, van tenir una actuació molt destacada durant la riuada. El sergent de la Guàrdia Civil Àngel Gutiérrez Córdoba i els membres de l’esquadró de cavalleria, que suposadament van arribar en el tren “... no cesaron de acudir a los sitios de mayor peligro habiendo momentos que los caballos se veían obligados a nadar” (8.13).

Val a dir que es van veure involucrats diversos carrabiners del Prat. El tinent de carrabiners Pedro Estradera es va desplaçar, desafiant

la inundació del nucli urbà, a les casetes dels carrabiners de la platja del Prat. No el van localitzar fins a les 10 del matí de l'endemà. Tres carrabiners es van extraviar i un altre havia estat arrossegat fin el mar (8.14).

A la matinada del dia 14, noves forces de la Benemèrita sota el comandament d'un tinent coronel de la Comandància de Marina, Eduardo Escaudon, van marxar cap El Prat, on van trobar el tinent senyor Maillo.

D'acord amb el secretari de l'ajuntament del Prat, Joaquim Suy, els guàrdies civils van ajudar els veïns de la població a treure l'aigua i el fang de les seves cases (8.15).

El capvespre del dia 14 van arribar al Prat noves forces de la Guàrdia Civil, sota les ordres del tinent Degorque. Probablement per efectuar el relleu dels primers guàrdies civils enviats al Prat, el governador civil va ordenar l'enviament des de Sant Boi de 17 guàrdies civils, els quals en fer-se de nit van pernoctar a la masia del terme de Sant Boi propietat de Josep Pagés Tarrida (8.16).

El dia 16 d'octubre hi va haver una recrescudada del riu Llobregat, que va provocar una nova inundació de la població. En aquest cas el governador civil va donar les ordres que "...saliese al Llano del Llobregat una secció de caballería y otra de infantería, pertenecientes a la Guardia Civil". Aquestes seccions de la Benemèrita estaven a les ordres del tinent senyor Moreno (8.17). Una secció del Regiment d'Infanteria es va instal·lar en El Prat. En les altres riuades de menys importància no consta la participació de la Guàrdia Civil.

REFERÈNCIES:

- 8.1.- CODINA VILÀ, J.: *Inundacions del delta del Llobregat*, 1971.
- 8.2.- CODINA VILÀ, J.: *Inundacions...*, op. cit.
- 8.3.- CODINA VILÀ, J.: *Inundacions ...*, op. cit.
- 8.4.- FERRET PUJOL, J.: *Els mossos d'esquadra del Prat (1902-1932)*, 2011.
- 8.5.- ANDREU DE PALMA: *El Prat de Llobregat-Ensayo histórico*, 1958.
- 8.6.- AMEP, Registre de Sortides de Documents, 1904.
- 8.7 - CODINA VILÀ, J.: *Inundacions del delta del Llobregat*, 1971.
- 8.8.- CODINA VILÀ, J.: *Inundacions del delta...*, op. cit.
- 8.9.- RECASENS PARÉS, J.: 1907, *l'any de les cinc Riuades*, COU 1971-72, Institut Baldiri Guilera del Prat.
- 8.10.- "Inundacions a Catalunya", *La Veu de Catalunya*. n° 3044. 1907.
- 8.11.- RECASENS PARÉS, J.: 1907, *L'any...*, op. cit.
- 8.12.- RECASENS PARÉS, J.: 1907, *L'any...*, op. cit.
- 8.13.- RECASENS PARÉS, J.: 1907, *L'any...*, op. cit.
- 8.14.- AMEP, VII.6, Carrabiners. Capsa 272-26.
- 8.15.- RECASENS PARÉS, J.: 1907, *L'any...*, op. cit.
- 8.16.- RECASENS PARÉS, J.: 1907, *L'any...*, op. cit.
- 8.17.- RECASENS PARÉS, J.: 1907, *L'any...*, op. cit.

SEGONA PART

9. La Guàrdia Civil durant el període 1917-1921

No hem trobat cap documentació de la presència de guàrdies civils al Prat de la dècada dels anys 10, fins el 1917. L'existència d'una parella de mossos d'esquadra a la població en part ho explicaria. Això no obstant, no vol dir que no hi haguessin alguns contactes amb el comandament de la Guàrdia Civil de Barcelona, com tot seguit consignarem.

El 15 de juny de 1912, l'alcalde del Prat va sol·licitar al cap de la Comandància de la Guàrdia Civil de Barcelona "se interesa informe acerca Eduardo Roca Estrada para el nombramiento de guardia particular jurado" (9.1). També, alhora, es demanava informe al jutge municipal del Prat i del rector de la parròquia.

En el període de 1912 a 1917, el mateix Ajuntament pratenc va demanar igualment informes a l'esmentada comandància de la Benemèrita, relatius a guàrdies particulars jurats: el 8 de juliol de 1913, 7 de juny de 1915 i 5 d'octubre de 1917 (9.2).

Com que a finals d'aquest període (1921) el poble tenia només un carrer empedrat, totes les demés vies urbanes en temps de pluges es convertien en veritables fanguissars.

El mes de juliol de 1917 van estar destinats al Prat el caporal Baldomero Oliva Carbasa, de la 5a Companyia del 3er Terç de la Guàrdia Civil, i 5 guàrdies civils de 2a d'Infanteria (9.3). No sabem exactament on estaven allotjats. La seva presència al terme sembla

Vista parcial de la Plaça de la Constitució el Diumenge de Rams de 1917. Foto parcial. Arxiu: Gerard Giménez.

que obeeïa al reforçament de les tasques de vigilància costanera a càrrec dels carrabiners. Cal consignar que els guàrdies civils van passar la “Revista para la de Comisario del mes de julio de 1917” al Prat, i signà l'alcalde Josep Monés Jané el seu justificant (9.4).

<i>Caporal</i>	Baldomer Oliva Carbasa
<i>Guàrdies 2^a</i>	Antonio Escobar Alba
	Antonio Hernando Marugan
	Manuel Sevillano Cordero
	Sixto Orejero Benito
	Vicente de la Varga Perca

També va estar al Prat durant un dia un esquadró de cavalleria de la Guàrdia Civil, als quals se'ls hi va subministrar 32 quilos d'ordi, que l'Ajuntament va adquirir al magatzem propietat d'en Jaume Pejoan (9.5).

Al llarg de 1917, l'ajuntament pratenc va adquirir a les carboneries del Prat, de Josep Vidal, Antònia Riera i Josep Dalmau, diverses arroves de carbó, amb destinació de la Guàrdia Civil i Carrabiners concentrats en El Prat (9.6).

El dia 13 d'agost de 1917 es va iniciar una vaga general que va provocar una aturada general, a Barcelona i poblacions industrials de la seva rodalia i dels ferrocarrils (9.7). Les forces de la Guàrdia Civil van ser incapaces de controlar els conflictes davant l'amplitud d'aquests, cosa que va obligar a l'autoritat provincial a mobilitzar l'Exèrcit. Amb la finalitat de guardar la via, les autoritats militars van enviar al Prat un destacament de soldats. Aquests soldats van estar allotjats al magatzem existent a l'estació del ferrocarril de la població, el qual va estar condicionat com a caserna. A tal fi l'Ajuntament pratenc va adquirir 270 kg. de palla al magatzem propietat d'en Joaquim Camps (9.8), sobre la qual van dormir els soldats.

El dia 1 de setembre de 1919 es va inaugurar la línia aèria Toulouse-Barcelona-Alacant-Màlaga-Casablanca, de la companyia francesa Lignes Aeriennes Latécoère, amb una freqüència bi-setmanal en ambdós sentits. Provisionalment aquesta companyia va emprar l'aeròdrom de La Volateria (El Prat), propietat dels Tallers Hereter. Al no posar-se d'acord amb els esmentats tallers, la companyia Latécoère, després de superar moltes dificultats va arribar a un acord amb el propietari pratenc August Casanovas Montero per llogar un terreny de 27 hectàrees on van instal·lar el seu camp d'aviació. La gent del Prat batejà tot seguit aquest aeròdrom amb la denominació d'"El camp francès", on els avions d'aquesta línia portaven inicialment només el correu (9.9).

L'any 1921 la població disposava d'una petita indústria en funcionament. Ens referim a la fàbrica de la Compañía Española de Industrias Químicas i estava en procés avançat el muntatge de la fàbrica de cartró de La Papelera Española S.A. de capital basc, que va propiciar la vinguda de personal especialitzat del País Basc i Navarra, de parla castellana (9.10). No obstant, la població del Prat continuava sent en aquesta època fonamentalment agrícola. La ramaderia de peu

Declarant l'Estat de Guerra a Barcelona durant la vaga general de l'agost de 1917.

Guàrdies civils de vigilància en una estació de ferrocarril durant la vaga general de l'agost de 1917.

rodó estava localitzada principalment des de finals del segle XIX a la Colònia Agrícola Casanovas, i a principis del segle XX a les vaqueries de la Granja La Ricarda. També hi havia petites vaqueries repartides pel nucli urbà del Prat.

El mes de maig de 1921, la força del 3er Terç de la Guàrdia Civil concentrada en El Prat estava composta pel mateix caporal Baldomero Oliva, de la Sisena Companyia, un guàrdia civil de 1a, de la Cinquena Companyia, i 16 guàrdies civils de 2a: 3 de la 5a Companyia, 9 de la 6a i 3 de la 7a. Tots ells d'infanteria (9.11).

El mes de juny de 1921 es va acordar procedir a l'empedrament del carrer Major. El dia 5 de juliol de 1921 es van començar a arrencar les voreres i marcar la nova alineació. El dia 1 d'agost es van iniciar els treballs d'empedrament, que van començar des de la via en direcció a la plaça. El 17 de setembre va arribar a la Plaça (9.12).

Aquesta dècada dels anys 20 s'inicià el procés de modernització urbanística del nucli urbà del Prat.

REFERÈNCIES:

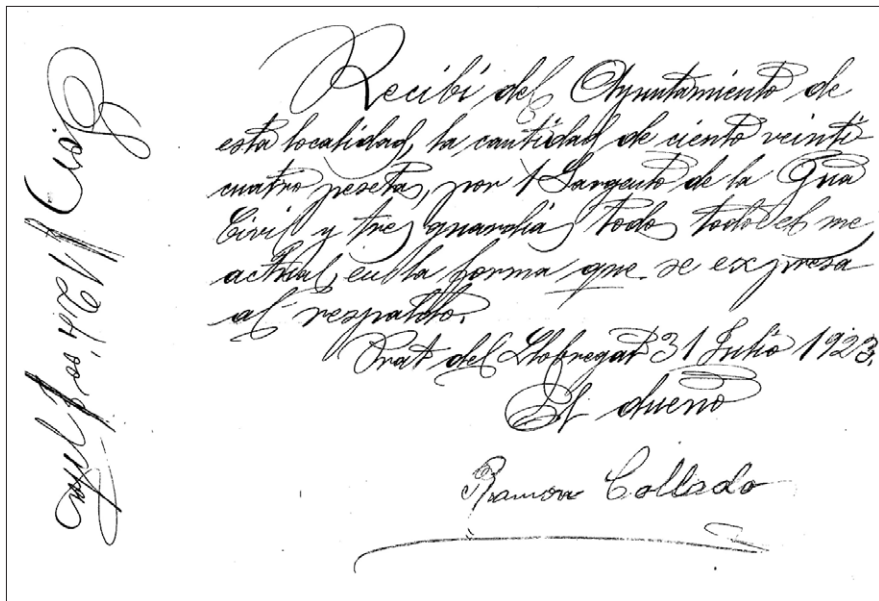
- 9.1.- AMEP, Registre de Sortides de Documents 1909-1917. Anotació de 15-6-1912.
- 9.2.- AMEP, Registre de Sortides de Documents..., op. cit. Anotacions de 8-7-1913, 7-6-1915, i 5-10-1917.
- 9.3.- AMEP, VII. 2, Any 1863-1948, Guàrdia Civil, Sign. 267.1.
- 9.4.- AMEP, VII. 2, Any 1863-1948, Guàrdia Civil, Sign. 267.1.
- 9.5.- AMEP, Lliurament n° 225, Comp. Municip. Cap. 11, 1917.
- 9.6.- AMEP, Lliurament n° 225, op. cit.
- 9.7.- ABELLA, R.: "La huelga de 1917 en España", dins *Historia de España del siglo XX*, 1976.
- 9.8.- AMEP, Lliurament n° 225, op. cit.
- 9.9.- FERRET PUJOL, J.: "Els inicis de l'aviació francesa al Prat", *Delta*, n° 100, abril 1987.
- 9.10.- FERRET PUJOL, J.: "La construcció de La Papelera Española, obres i homes", *Delta*, núm. 163, gener de 1993.
- 9.11.- AMEP, VII. 2, Any 1863-1948, Guàrdia Civil, Sign. 267.1
- 9.12.- FERRET PUJOL, J.: "El primer carrer que s'"adoquinà" al Prat", *Delta*, n° 147, agost 1991.

10. La presència de Guàrdies Civils al Prat (1923-1928)

La presència de forces de la Guàrdia Civil al Prat, al llarg de 1923, va ser molt nombrosa. Aquell any ja s'havia iniciat el procés d'industrialització del Prat. Des del 1922, ja funcionava la màquina de cartró de La Papelera Española S.A., i s'estava muntat la màquina de producció de paper de la mateixa fàbrica, que es va inaugurar l'any 1924 (10.1). Això va ser la causa d'un progressiu increment demogràfic de la població.

Els mesos de juny i juliol de 1923, va pernoctar al Prat un esquadró de cavalleria del 5è Terç de la Guàrdia Civil, a l'Hostal del Brinco d'en Ramon Collado Díaz (actualment Casa Alcaide), situat al carrer del Pont núm. 16 (actual Nicolás María Urgoiti), a raó de 0,50 pts. per cavall i nit. En aquest període va fer una visita d'inspecció un capità de l'esquadró de cavalleria acompanyat de dos membres del mateix esquadró, els cavalls dels quals van pernoctar al Prat una sola nit (10.2). Totes les despeses ocasionades per la Guàrdia Civil durant el 1923 van anar, com era costum, a càrrec del Consistori. També en el mateix període es van subministrar un total de 1.392 Kg. de palla, que va facilitar el magatzem propietat de Joan Carmona Martín, durant els esmentats mesos de juny i juliol de 1923 (10.3).

El mes d'agost de 1923 es va concentrar al Prat un destacament de guàrdies civils d'infanteria del 3er Terç de la Guàrdia Civil. Aquest estava constituït per un guàrdia de 1a de la 6a Companyia, que

Rebut presentat per en Ramon Collado per les despeses de la Guàrdia Civil de 1923.

actuava de cap del destacament i un total de 16 guàrdies civils de 2a, 10 dels quals pertanyien a la 5a Companyia i sis a la 6a Companyia.

El mes d'agost de 1923, també hi va haver destinat al Prat un esquadró de cavalleria. En aquest cas el mateix magatzem de Joan Carmona va subministrar una partida de 744 kg. de palla (10.4.). El 31 d'agost de 1923, el magatzem de Grans i Llavors de Jaume Pejoan va facturar "...496 kg d'ordi per la cavalleria de la Guàrdia Civil". Tot fa suposar que correspon al període de juny a agost ambdós inclosos (10.5).

Val a dir que en el telèfon públic, que controlava l'Ajuntament pratenc, hi va haver registrades en el mes de juliol de 1923 10 conferències de la Guàrdia Civil del Prat amb Sant Feliu de Llobregat (10.6), on residia el tinent cap de línia de la Guàrdia Civil.

Des dels inicis de l'agost de 1923, fins el 3 de desembre del mateix any, també hi va haver destinades al Prat com a "fuerza concentrada" diverses unitats de la Guàrdia Civil d'infanteria. Cal destacar que

3er TERCIO DE LA GUARDIA CIVIL

Núm. 23

MES DE Agosto DE 1923.

Justificante de revista para la de Comisario del mes de la fecha.

CRUCES			Comandancias	Compañías	Clases	NOMBRES	Esmoles	Caballos	DESTINO
De 50 pesetas	De 25 pesetas	De 5 pesetas							
			<i>Barcelona</i>	6 ^a	1 ^a	José Sebastián Salvador	1	Concentrado	
						" 2 ^a	Jaime Bachó Navarro		1
						"	Nicolás Obispo Romigues		1
						"	Antonio Sanchez Sanchez		1
						"	Esteban Lloca Sanchez		1
						"	Estanislao Barcelo Rome		1
						5 ^a	Bernardo Aguirre Montgat		1
						"	Benito Sanchez Moreno		1
						"	José de Miguel Chiquier		1
						"	Enrique Prades Pórradagay		1
						"	Antonio Reina Sabate		1
						"	Pascual Torres Lopez		1
						"	Estanislao Garcia Fran		1
						6 ^a	Salvador Bernabéu Berz		1
						"	Agustín Satornante Gesta		1
			"	José Gimenez Rovano	1				
			"	Gerardo Ballellén Obarro	1				
				<i>Total</i>	14				

Prat del Llobregat 1^a de Agosto de 1923.

José Sebastián Salvador

REVISTADO

Justificant de la revista de Comisario del mes d'agost de 1923 de les forces de la Guàrdia Civil concentrades al Prat, i signades per l'alcalde Jaume Sallés.

a partir del mateix mes d'agost, l'esquadró de cavalleria pertanyia al 5è Terç, el qual estava constituït pel sergent, Evaristo Martínez González, i 3 guàrdies muntats, que va estar concentrat al Prat fins el 3 de desembre d'aquell any (10.7). Els membres d'aquest esquadró van dormir a l'Hostal del Brinco, durant l'esmentat període (10.8). També els quatre cavalls de la Guàrdia Civil van pernoctar, durant aquell temps, a la quadra del mateix hostal (10.9).

Durant aquest període se'ls va subministrar als cavalls del'esquadró 2.770 kg de palla (552 pts.) (10.10) i un total de 1.344 kg d'ordi, amb un cost segons la factura de 483,85 ptes (10.11).

El dia 11 de maig de 1924 van arribar al Prat diverses parelles de la Guàrdia Civil que es van distribuir al llarg de la via del tren "... per guardar la via al pas del Rei" (10.12). Uns dies després, el 31 de maig de 1924, va passar pels carrers del Prat el rei d'Espanya, Alfonso XIII, per anar a visitar l'aeròdrom de l'Escola d'Aeronàutica Naval. Aquesta visita tenia per finalitat recollir un missatge del rei d'Itàlia, que havia portat un dirigible d'aquesta nacionalitat (10.13). No cal dir que va anar escoltat per membres de la Guàrdia Civil.

El febrer de 1925 hi havia concentrada al Prat una secció del 3er Terç de la Guàrdia Civil formada per membres de la 4a i 5a Companyies, sota les ordres del tinent Pablo Ortego Delgado de la 5a Companyia, el sergent Domingo Bejiga Carafeto de la 4a, 34 guàrdies de 2a Companyia, dels quals dos eren cornetes (10.14). És la primera vegada que entre els membres de la Guàrdia Civil hi trobem cornetes.

El mes d'agost de 1925, en l'aeròdrom de l'esmentada companyia aèria francesa Latécoère, els avions ja transportaven passatgers. Es va establir el servei de control de passaports, que anava a càrrec de membres de la Guàrdia Civil, un dels quals era el guàrdia de 2a Ramon Eiroa Monzo (10.15). Val a dir que diversos especialistes consideraven que "el camp francès", amb la pista encimentada, era en aquella època el més ben condicionat de l'Estat espanyol.

El 3 de gener de 1928 s'inaugurà la línia aèria Ginebra-Marsella-

Una parella de guàrdies civils de vigilància sota un avió alemany de la Lufthansa, estacionat a l'aeroport provisional de Barcelona, 1928.

Barcelona, de la companyia Deutsche Lufthansa, que enllaçaria amb Berlín, la qual utilitzava l'Aeròdrom de Barcelona (antic aeròdrom de La Volateria). Això va fer que augmentessin els controls de la Guàrdia Civil, que ja es feien, com hem dit, en el “camp francès” amb els vols de la companyia Aeropostale (antiga Latécoère) (10.16).

REFERÈNCIES :

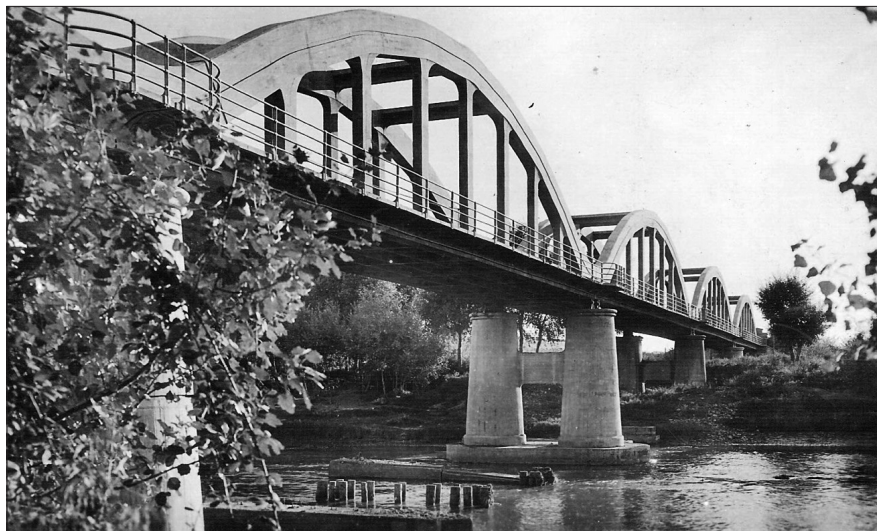
- 10.1.- FERRET PUJOL, J.: “La construcció de La Papelera Española, obres i homes”. *Delta*, núm. 163, gener de 1993.
- 10.2.- AMEP, Lliurament n° 150, Cap.11, Comp. Municip. 1923.
- 10.3.- AMEP, Lliurament n° 128, Cap.11, Comp. Municip. 1923.
- 10.4.- AMEP, Lliurament n°151, Cap. 11, Comp. Municip. 1923.
- 10.5.- AMEP, Lliurament n° 157, Cap. 11, Comp. Municip. 1923.
- 10.6.- AMEP, Lliurament n° 115, Cap. 11, Comp.Municip. 1923.
- 10.7.- AMEP, VII. 2, Any 1863-1948, op. cit.
- 10.8.- AMEP, Lliurament n° 315, Cap.11. Comp. Municip. 1923.
- 10.9.- AMEP, Lliurament n° 315, op. cit.
- 10.10.- AMEP, Lliurament n° 331, Cap. 11, Comp. Municip. 1923.
- 10.11.- AMEP, Lliurament n°. 329, Cap. 11, Comp. Municip. 1923.
- 10.12.- FERRET PUJOL, J.L.: *Josep Pujol Capsada, Escrits 1908-1944*. 2003.
- 10.13.- FERRET PUJOL, J.L. : *Josep Pujol Capsada,...* op. cit.3
- 10.14.- AMEP, VII. 2, Any 1863-1948, op. cit.
- 10.15.- AMEP, VII. 2, Any 1863-1948, op. cit.
- 10.16.- CANUDAS BUSQUETS, J.: *Història de l'Aviació Catalana (1908-1936)*, 1983

11. La vaga de La Seda va portar les forces de la Guàrdia Civil al Prat

L'any 1928 va entrar en servei la fàbrica de La Seda de Barcelona, S.A., de capital holandès, la qual produïa fil de raió (seda artificial). Aquesta companyia havia adquirit l'any 1926 la fàbrica Foret, S.A., situada davant l'estació ferroviària del Prat, i donava feina a un col·lectiu d'homes i dones que l'any 1931 s'aproximava al miler de treballadors. L'any 1929 es va inaugurar un nou pont sobre el Llobregat (11.1), conegut pel "pont de les arcades", molt bonic, que tot i millorar el trànsit tenia el defecte que era molt estret. Va substituir el pont de 1873, que s'utilitzava a partir de llavors només pels carros, cosa que va fer que se'l bategés popularment com el "pont dels carros".

L'arribada al Prat de la Guàrdia Civil, d'una forma definitiva, va ser originada pels successos que es van produir a conseqüència de la vaga de la fàbrica de La Seda, que va tenir lloc l'estiu de l'any 1931.

A mitjan mes de juliol de 1931, els obrers de La Seda havien entregat una proposta de millora salarial a la direcció de l'empresa. Aquesta va formular el dissabte dia 18 de juliol una contraoferta de millores salarials. Uns obrers de torn de tarda d'aquell mateix dissabte, a les cinc de la tarda, disconformes amb l'oferta, decidiren abandonar el treball, cosa que van efectuar "... sin previo aviso y dejando la maquinaria expuesta a serios desperfectos" (11.2). Davant aquesta

Pont de les arcades sobre el Llobregat, inaugurat l'any 1929. Arxiu: Ferret-Pujol.

vaga salvatge l'empresa va decidir tancar portes, deixant sense treball el personal de la plantilla (11.3). Immediatament es va constituir un Comitè de Vaga, que acceptava un càstig per als que havien provocat l'aturada de la fàbrica. Aquells dies s'havia constituït un nou Comitè de Vaga, cosa que evidenciava les divergències existents entre els obrers, una part molt important dels quals no estaven d'acord amb la vaga (11.4).

Davant la perspectiva de possibles incidents, va ser requerida a les autoritats governatives la presència d'una unitat de la Guàrdia Civil, institució que continuava sense tenir cap caserna al Prat. Pocs dies després el personal de dia i el d'oficines i alguns de torn que no estaven conformes en prosseguir la vaga van entrar a treballar, cosa que va ser la causa de forts enfrontaments verbals a la porta de la fàbrica (11.5) amb els obrers que prosseguien la vaga, tot i la vigilància de la Guàrdia Civil a cavall.

El dia 31 de juliol de 1931 es va provocar a la porta de la fàbrica un greu aldarull, el qual es va iniciar quan un dels guàrdies civils

Entrada de la porteria de la fàbrica de La Seda, on el dia 31 de juliol de 1931 es van produir uns greus aldarulls. Arxiu: Ferret-Pujol.

va rebre una pedrada a la cara que el va fer caure del cavall (11.6). Aleshores els guàrdies van disparar a l'aire les seves armes de foc, i tot seguit alguns obrers armats, sembla que foren dos, dispararen les seves pistoles contra els guàrdies, els quals segons una nota del Governador Civil es van defensar disparant les seves armes contra els agressors, i foren ferits d'arma de foc Bautista Meseguer i Cristóbal Ferrer Martínez, els quals van ser hospitalitzats a l'Hospital Clínic de Barcelona (11.7). També hi hagueren diverses obreres i obrers contusionats, i s'efectuaren aleshores diverses detencions, que provisionalment foren empresonats al calabós municipal (11.8).

A principis del mes d'agost, una nombrosa comissió d'empleats i obrers van visitar el governador civil i li notificaren que hi havia una majoria de treballadors que volien reprendre el treball. El 4 d'agost de 1931 va entrar a treballar el primer torn (11.9) i es normalitzà progressivament la producció. Cal consignar que l'Ajuntament del Prat va protestar (11.10) pel conjunt d'articles publicats pel periòdic *Solidaridad Obrera* de la CNT, i a tal fi van elaborar un informe dels

Un esquadró de cavalleria de la Guàrdia Civil patrullant per un dels carrers interiors de la fàbrica de La Seda de Barcelona S.A.. Arxiu: Gerard Giménez.

fets produïts que, aprovat en la sessió del 14 d'agost, es va trametre a la premsa de Barcelona (11.11).

Arran d'aquesta vaga i durant els primers anys de la seva estada a la nostra població, la Guàrdia Civil, d'infanteria i cavalleria, emprava provisionalment com a caserna un magatzem situat dins de la fàbrica de La Seda (11.12) .

REFERÈNCIES:

- 11.1.- GÓMEZ INGLADA, M.: *La formació d'una ciutat- El Prat de Llobregat*, Ajuntament del Prat, 1990.
- 11.2.- *La Vanguardia*, 23-7-1931.
- 11.3.- *La Vanguardia*, 22-7-1931.
- 11.4.- FERRET PUJOL, J.: "En temps de la República-La Vaga de La Seda del 1931", *Delta* núm. 228, desembre de 1931.
- 11.5.- Dades facilitades pel tècnic Albert Novell Mestres i altres antics treballadors.
- 11.6.- FERRET PUJOL, J.: "En temps de la República-La Vaga de La Seda...".
- 11.7.- Periòdic *La Noche*, dia 9-8-1931
- 11.8.- *Solidaridad Obrera*, 1-8-1931, i Llibre d'Actes de 1931.
- 11.9.- *La Vanguardia*, 5-8-1931.
- 11.10.- AMEP, Llibre d'Actes 9-8-1931.
- 11.11.- AMEP, Llibre d'Actes 14-8-1931.
- 11.12.- Dades facilitades per diversos treballadors de La Seda.

12. Algunes actuacions de la Guàrdia Civil al Prat, el 1932

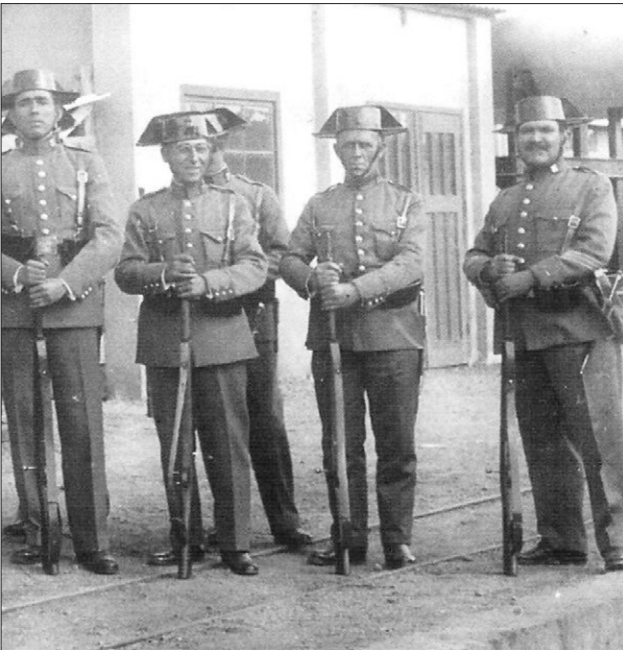
A causa de la conflictivitat política i sindical en les indústries locals, sobretot a causa de la vaga de La Seda de Barcelona de l'any 1931, s'havia creat un moviment a favor de la construcció d'una caserna de la Guàrdia Civil a la nostra població, manifestat per diverses entitats, associacions i indústries del Prat i del propi Ajuntament (12.1). De fet durant la vaga de La Seda bona part dels guàrdies civils que havien estat cridats van quedar-se al Prat, l'esmentada fàbrica destinà un magatzem com a caserna provisional, i estudià la possibilitat d'edificar una caserna a la població.

El primer cap provisional del post de la Guàrdia Civil del Prat va ser el sergent Moisés Hernández Herrero (12.2). Justament, l'esmentat sergent va dirigir una comunicació a l'alcalde del Prat en què notificava el següent: “A las 15 horas de hoy (*12 de febrer de 1932*) fué hallada en una obra en construcción sita en la Rambla –*en realitat va ser a la Plaça de la Mancomunitat*– propiedad de D. Manuel Lagarriga y por el obrero que trabaja en la misma Enrique Ribas, una bomba en forma de piña, cargada al parecer con dinamita” (12.3).

“A las 16 de la misma fecha otra, en terrenos de la fàbrica de La Seda de Barcelona S.A. y próximo a las oficinas de la misma, siendo este artefacto de iguales señas que el anterior, cargadas ambas al parecer con igual combustibles (...) las cuales se depositaron en el

Un coronel de la Guàrdia Civil va passar revista a les unitats de la Benemèrita allotjades a la fàbrica de La Seda. Arxiu: Gerard Giménez.

El sergent Moisés Hernández, amb uns guàrdies civils a la fàbrica de La Seda de Barcelona S.A. Arxiu: Gerard Giménez.

Al solar de la Plaça de la Mancomunitat (Plaça d'Espanya) que hi havia al costat de l'autobús és on van posar la bomba el 12 de febrer de 1932. Arxiu: Ferret-Pujol.

Juzgado de esta localidad” (12.4). L'esmentat sergent li demanava a l'alcalde realitzar “...las gestiones para que dichos artefactos sean conducidos a Barcelona al campo de experimentación”.

El 4 de juny de 1932 l'alcalde del Prat, Jaume Sallés Serra, va sol·licitar del comandant del post de la Guàrdia Civil “... se sirva destinar una pareja de este Instituto, que preste servicio de orden en las inmediaciones de la Plaza de la Iglesia de esta localidad el de mañana (5 juny) de las 18 a 20 horas” (12.5). Tot fa suposar que va coincidir amb l'horari de la Processó de Corpus, que en aquella època es celebrava només dins les dependències parroquials.

El dia 21 del mateix mes de juny, el sergent de la Guàrdia Civil del Prat, Moisés Hernández, va demanar a l'alcalde del Prat, “...que

admita en la cárcel-depósito municipal a Manuel López Salmerón (...) que está dispuesto a disposición del señor Jefe Superior de Policia de Barcelona” (12.6)

REFERÈNCIES:

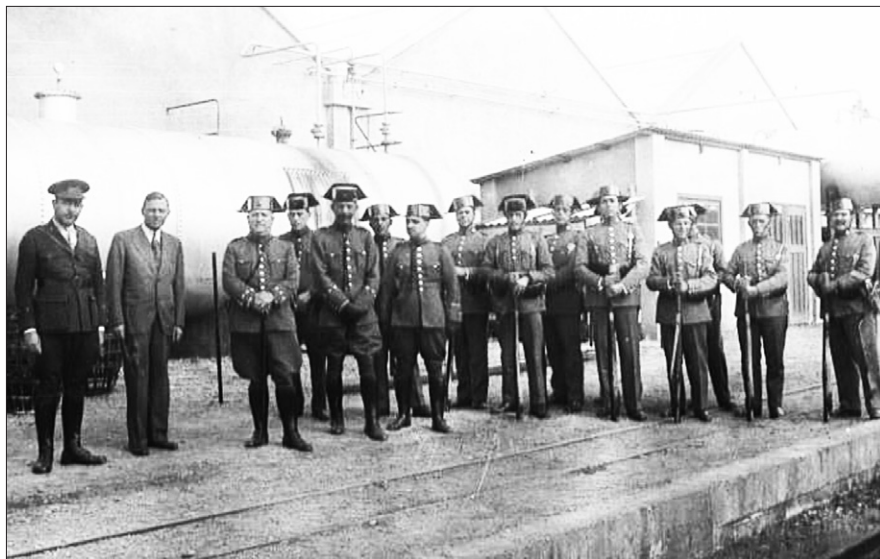
- 12.1.- AMEP, Libre d'Actes, Especialment en la sessió de 22-10-1931.
- 12.2.- Després continuaria al Prat amb el càrrec de Brigada.
- 12.3.- AMEP, Ref. Governació, Indústria i Comerç. Conflictes laborals.
- 12.4.- AMEP, Ref. Governació, Indústria i Comerç...”. op. cit.
- 12.5.- AMEP, Registre de sortides de documents, 1932.
- 12.6.- AMEP, XVIII.1, Any 1917-1939, Detencions, recerques i captures. Sign. 449,8.

13. Construcció de la caserna de la Guàrdia Civil del Prat

Com a resultat de la iniciativa majoritària de construir una caserna de la Guàrdia Civil al Prat, es va constituir a la tardor de 1931 una Comissió Mixta presidida per l'alcalde pratenc, Jaume Sallés Serra (13.1), que poc temps després es convertiria en Patronat de la Casa Cuartel de la Guàrdia Civil. En aquest patronat hi estaven representades les grans indústries locals La Seda de Barcelona S.A. i La Papelera Española S.A. (13.2), molt interessades en evitar conflictes laborals.

Cal consignar que el tècnic holandès Herman Coenders, cap del departament d'obres de La Seda de Barcelona S.A. (13.3), va ser l'encarregat d'elaborar el projecte constructiu de la caserna atenent les indicacions de la direcció de la Guàrdia Civil. Val a dir que la caserna tenia adossada a la part del darrere de la mateixa una quadra pels cavalls. El pressupost inicial de les obres era de 127.000 pts (13.4).

El mes de març de 1932 l'Ajuntament del Prat va enviar al Governador Civil un comunicat "...para que se mantenga en esta localidad el destacamento de la Guardia Civil existente en la misma" en el que precisava "...la existencia aquí de un conocido núcleo de elementos extremistas de acción probada (...) el irrefutable acierto que presidió la medida del Gobierno por la que reconstituyó en esta localidad un destacamento de la Guardia Civil de diez o doce

El director de La Seda, senyor Cornelius Bernard, amb els caps de la Guàrdia Civil i membres del destacament de guàrdies destinats a la futura caserna del Prat. Arxiu: Gerard Giménez.

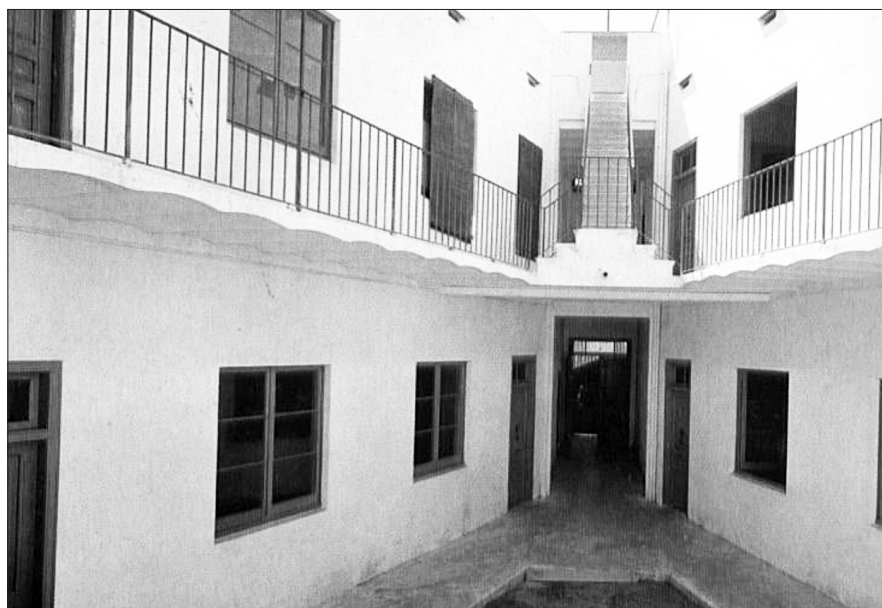
números, cuya presencia y tacto ha bastado para restablecer la tranquilidad tan gravemente conturbada con motivo de las pasadas huelgas de obreros del campo y los de la importante fábrica de La Seda de Barcelona S.A". Per altra part l'extensió superficial del terme, així com l'existència dels aeròdroms i de l'estació radiotelegràfica, "...precisa la continuación en esta del indicado destacamento, hasta tanto se disponga de la Casa-Cuartel cuyos trámites de construcción se llevan a cabo" (13.5).

Tot fa suposar que les esmentades indústries locals, La Papelera Española i La Seda de Barcelona, a canvi de la seva important contribució econòmica, a que s'havien compromès, van exigir que la caserna havia d'estar situada a l'antic "Camí de la barca", a la part nord del municipi, tocant a la que després seria l'Autovia de Castelldefels (13.6).

La caserna fou construïda per diversos contractistes locals: en Josep Monés i Amat i Josep Codina i Parellada, que formaven aleshores

Façana de la caserna de la Guàrdia Civil del Prat, en finalitzar la seva construcció. Arxiu: Gerard Giménez.

Vista del pati interior de la Caserna de la Guàrdia Civil del Prat. Arxiu: Gerard Giménez.

Construcció del pou artesià de la Caserna de la Guàrdia Civil i primers treballs de la delimitació dels espais de la futura caserna. Arxiu: Gerard Giménez .

companyia, Alfred Fiblà, J. Fernández i Esteve Forgas (13.7). En Josep Monés, que era també pouataire d'ofici, va ser l'encarregat de practicar el pou artesià, per al proveïment d'aigua a la caserna (13.8), i necessari per disposar d'aigua per les obres.

El cost de les obres de la caserna de la Guàrdia Civil va totalitzar la xifra de 190.000 ptes. La Seda va contribuir amb la quantitat de 60.000 ptes. i La Papelera de 40.000 ptes (13.9). L'ajuntament pratenc pel major cost de l'obra de la caserna va haver de pagar la quantitat de 12.000 pts, més de les que s'havia compromès, que va fer efectives a primers de 1934 (13.10).

Durant aquells primers temps, l'ajuntament pratenc es feu càrrec del manteniment dels serveis (electricitat) (13.11).

REFERÈNCIES:

- 13.1.- ANDREU DE PALMA: *Prat de Llobregat-Ensayo històrico*, 1958.
- 13.2.- La Papelera Espanyola no havia tingut fins aquell moment cap vaga ni conflicte greu. La Seda es va establir al Prat el 1926.
- 13.3.- Va arribar al Prat on residia des del 1926.
- 13.4.- FERRET PUJOL, J.: “En temps de la República- Mossos d’Esquadra i guàrdies civils”, *Delta* núm. 244, Maig 2000.
- 13.5.- AMEP, Llibre d’Actes. Sessió del 30-3-1933.
- 13.6.- FERRET PUJOL, J.: “En temps de la República- Mossos d’Esquadra ...” op. cit.
- 13.7.- AMEP, Llibre d’Actes. Sessió del 15-6-1933. Tots eren contractistes d’obres del Prat.
- 13.8.- La construcció del pou artesià fou el primer treball que es va realitzar de les obres de la caserna de la Guàrdia Civil.
- 13.9.- AMEP, Llibre d’Actes. Sessió del 30-3-1933.
- 13.10.- AMEP, Llibre d’Actes. Sessió del 25-1-1934.
- 13.11.- AMEP, Diverses factures.

14. La intervenció de la Guàrdia Civil durant la temptativa revolucionària del desembre de 1933

El 14 de gener de 1933, el sergent cap del destacament de la Guàrdia Civil del Prat va demanar a l'Ajuntament pratenc que els hi facilités "...un bagage para ser conducidos tres sujetos anarco-comunistas, apresados el día de ayer, en la entrada de las Casas Consistoriales de su digno cargo, en el momento que dedicábanse a la propaganda de ideas contra el Régimen" (14.1).

Davant la propera ocupació de la caserna de la Guàrdia Civil del Prat, el març de 1933, i atenent que en les poblacions veïnes de Gavà, Sant Boi i L'Hospitalet, que ja disposaven de casernes de la Guàrdia Civil, els respectius Ajuntaments es feien càrrec del cost del servei telefònic, el consistori pratenc va acordar per unanimitat, en la sessió de 2 de febrer de 1933, que també assumiria les despeses del citat servei (14.2).

En la sessió del 30 de març de 1933 el regidor i metge Josep Pujol Capsada "...va elogiar el comportament de l'Institut de la Guàrdia Civil en el moment de la proclamació de la República, negant-se a actuar contra la voluntat del poble i posteriorment en moments de perill per al nou règim," i es mostrà partidari de que el municipi contribuís amb alguna nova quantitat a l'establiment de dita força en la localitat (14.3).

El dia 8 de desembre de 1933 es va avortar al Prat una temptativa revolucionària organitzada pels sindicalistes de la CNT més radicals, els quals havien previst assaltar l'ajuntament i altres punts estratègics de la població. Aquesta acció estava emmarcada en el moviment revolucionari de caràcter anarcosindicalista contra la República a nivell de tot l'Estat, de la preparació del qual ja en tenien coneixement les autoritats governatives (14.4).

Si bé els aldarulls més greus es van produir en algunes barriades de l'Hospitalet, els llibertaris pratencs també havien preparat diverses accions revolucionàries a la nostra població.

El punt de reunió dels anarcosindicalistes fou el seu local del carrer de Ferran Puig, lloc on s'hi havia emmagatzemat gran quantitat d'armes i bombes. La presència de gran nombre d'afiliats al citat sindicat, i una confidència de que estaven muntant bombes, van motivar que fos alertada la Guàrdia Civil del Prat (14.5).

El sergent de la Benemèrita, Moisés Hernández, acompanyat per diverses parelles de guàrdies, va ordenar tot seguit el registre del citat local. Les primeres notícies d'aquest fet recollides per la premsa de Barcelona ens diuen: "A las siete y media de la tarde se presentó la Guardia Civil en un local para efectuar un registro, siendo recibidos a tiros por los individuos que se hallaban dentro del mismo..." (14.6). En entrar al local el primer guàrdia, Felipe Vega, aquest fou ferit de mort per un tret de pistola, alhora que es registrava un intercanvi de trets. En el citat enfrontament foren també ferits els guàrdies civils Mariano Blázquez i Guillermo Guirado (14.7). Algunes persones que estaven en el local van fugir pels patis del darrere de l'edifici, un d'ells, Batista Meseguer, va ser abatut al carrer de Santiago Rusiñol, on havia anat a parar (14.8).

En entrar la força pública a la citada seu del sindicat anarquista, van procedir a la detenció de 22 persones, alhora que van trobar gran quantitat d'armes i 8 bombes (14.9). Segons unes informacions es va saber que havien estat emmagatzemades pel conegut militant anarquista Antonio Royo (14.10), el qual va poder escapar-se i fou intensament buscat.

Enterrament del guàrdia civil Felipe Vega a la sortida de l'església parroquial de Sant Pere i Sant Pau del Prat.

Unes hores després van ser detinguts també Demetrio Beriain, cap de la CNT al Prat, i Francisco Salvide, que havien estat tot el dia a Barcelona (14.11).

El guàrdia civil mort tenia 25 anys i estava casat. Era fill d'un comandant de la Guàrdia Civil destinat a Madrid (14.12). Cal consignar que l'ambulància militar que s'havia enviat al Prat per recollir el guàrdia civil ferit es va estimbar, i es va trencar el fèmur el soldat sanitari José Sans Serra (14.13). A les nou de la nit "...llegó al Hospital Militar una camioneta del Cuerpo de Aviación, que conducia al guardia civil que había sido herido en los sucesos del Prat" (14.14).

Cal dir que també foren avisades el sometent armat i les forces de carrabiners de la platja del Prat, que van iniciar la recerca dels fugitius (14.15).

A causa de la gravetat de la situació plantejada pels anarcosindicalistas a nivell general, el dia 9 de desembre de 1933 el governador general de Catalunya, Joan Selves Carner, va publicar un ban que

entre altres coses deixava en suspens els drets constitucionals de reunió i manifestació (14.16). Aquell mateix dia un pregó de l'Alcaldia va prohibir la formació de grups a partir de les 7 del vespre, i ordenava el tancament de tots els establiments públics, cafès, cinemes, etc. a les 10 de la nit (14.17).

La capella ardent del guàrdia civil mort es va instal·lar als baixos de la casa consistorial, on el fèretre fou exposat durant tres dies, i passaren a retre homenatge bona part de la gent del poble (14.18).

El dia 11 de desembre tingué lloc a l'església parroquial de Sant Pere i Sant Pau la celebració de les exèquies per l'ànima del guàrdia civil mort. Van assistir a l'enterrament, a més de les autoritats civils i militars, el seu pare, comandant del cos de la Guàrdia Civil, Prudencio Vega García. En l'enterrament, el fèretre va ser custodiat per guàrdies civils i carrabiners (14.19).

REFERÈNCIES :

- 14.1.- AMEP, XVIII.1, Any 1917-1939, Detencions, recerques i captures.
- 14.2.- AMEP, Llibre d'Actes, sessió 2-2-1933.
- 14.3.- AMEP, Llibre d'Actes, sessió 30-3-1933.
- 14.4.- Declaracions del Governador General de Catalunya a la premsa, *Diario de Barcelona*, 8-12-1933.
- 14.5.- BENGOCHEA, S.; RENOM i PULIT, M.: *Memòria i Compromís*, 1999.
- 14.6.- Periòdic republicà *El Diluvio*, 9-12-1933, hi ha altres versions
- 14.7.- *El Diluvio*, 9-12-1933.
- 14.8.- Dades facilitades per Guillem Domínguez i Vicente Pérez Ibiricu, i altres.
- 14.9.- *Diario de Barcelona* del 9-12-1933. Un informe municipal diu que es trobaren unes 24 bombes.
- 14.10.- BERIAIN AZQUETA, D.: *Prat de Llobregat, Ayer: un pueblo sin estado*.
- 14.11.- BERIAIN, op. cit.(p.42 i 43), *Diario de Barcelona* del 9-12-1933.
- 14.12.- *Diario de Barcelona* del 9-12-1933.
- 14.13.- *El Diluvio*, 10-12-1933.
- 14.14.- *El Diluvio*, 10-12-1933.
- 14.15.- AMEP, Llibre d'Actes Ajuntament, sessió del 14-12-1933.
- 14.16.- *El Diluvio*, 10-12-1933.
- 14.17.- AMEP, Ref. Governació, Indústria i Comerç. Conflictes socials.
- 14.18.- Dades facilitades per Guillem Domínguez.
- 14.19.- *Diario de Barcelona, Día Gráfico*, etc., 12-12-1933.

15. L'Ajuntament del Prat demana un ascens pel meritori comportament del sergent Moisés Hernández

Un grup de sospitosos s'havien reunit, el diumenge dia 10 de desembre de 1933, en una taverna del carrer de Ferran Puig. Alertada la Benemèrita d'aquest fet, es va muntar un dispositiu per controlar la situació. Quan l'esmentada força intentava realitzar un registre en el citat local, hi va haver un fort enfrontament a trets de pistola entre aquesta i les persones allí reunides, en el decurs del qual fou ferit per arma de foc el guàrdia civil Antonio Muñoz Morató. En aquesta ocasió varen ser detinguts per la Guàrdia Civil un total de 30 sindicalistes del sector més radical de la CNT, que es trobaven dins la taverna (15.1).

El guàrdia civil ferit va ser portat a la clínica del Dr. Tomàs Pujol, del carrer Flaquer, on li practicaren les primeres cures (15.2), i va ser posteriorment evacuat a l'Hospital Militar de Barcelona, amb un taxi de la població (15.3).

Entre els dies 8 i 10 de desembre de 1933 es van realitzar un total de 54 detencions, alhora que es va clausurar provisionalment el local-taverna de la CNT del carrer de Ferran Puig (15.4).

Uns dies després de l'enterrament del guàrdia civil Felipe Vega, el seu pare, el comandant Prudencio Vega, va enviar una carta des de Madrid a l'Ajuntament del Prat, en la qual testimoniava "...mi reco-

nocida y eterna gratitud por tantas atenciones que nos prodigaron en momentos de tanta tribulación”, tot precisant “...me cabe el consuelo de que su prematura muerte lo ha sido en defensa de nuestra amada República, del orden y paz social” (15.5).

El sergent Moisés Hernández.

Cal consignar que en la sessió del consistori pratenc celebrat el dia 14 de desembre de 1933 es va presentar una moció conjunta signada pels regidors de la Lliga i Esquerra Republicana, que fou llegida pel regidor Josep Guilera, que entre altres coses proposava “que es faci constar en acta el sentiment d’aquesta Corporació per la mort del guàrdia civil Felipe Vega Bribiesca, màrtir del deure, tramitant aquest acord a coneixement de la família...”. En un altre punt de l’esmentada moció es va proposar: “que l’Ajuntament faci constar en acta envers del benemèrit Cos de la Guàrdia Civil pels sobresortints serveis en pro de la República i de la seguretat del poble, ha fet en tot moment amb esforç sobrehumà digne del reconeixement i lloança i que creient que la eficàcia de la mateix es degué (...) principalment a la intel·ligent actuació, esperit de sacrifici i valentia del sergent Sr. Moisés Hernández Herrero...” (15.6), l’Ajuntament va acordar “...sol·licitar pel referit sergent un ascens i a l’ensems demanar als seus superiors que, d’ésser concedit, es faci també al nostre poble la gràcia de que en la seva nova categoria continuï comandant la força de la Guàrdia Civil ací destacada...”. Cal significar que aquesta moció va ser aprovada per unanimitat (15.7).

Per altra part, encara que aïlladament, les forces de la Guàrdia Civil destacades a la nostra població van ser fustigades diverses vegades fins el punt que el sergent, cap del destacament del Prat, Moisés Hernández, va demanar a l’alcalde del Prat, Joan Vilà Dalmau

“...el auxilio suficiente para poder hacer frente a la gran situación anarco-sindicalista, que ha determinado una situación de tan aguda gravedad que una patrulla de dicha fuerza acaba de ser nuevamente agredida a tiros desde un edificio de una de las calles más céntricas de la población, al dirigirse a prestar servicio de registro en dicho inmueble” (15.8).

L'alcalde va sol·licitar reforços al tinent de les forces de carrabiners de la platja del Prat, amb la finalitat sobretot de custodiar els edificis públics (15.9).

En aquells mateixos dies, el general Domènec Batet, cap de la IV Divisió Orgànica, màxima autoritat militar a Catalunya, va visitar l'Hospital Militar i s'interessà per la salut dels guàrdies civils ferits, entre els quals hi havia Mariano Blázquez i Antonio Muñoz del destacament del Prat, que havien estat ingressats, com hem dit, en aquest centre hospitalari (15.10).

REFERÈNCIES:

- 15.1.- *Diario de Barcelona*, 12-12-1933
- 15.2.- AMEP, Llibre d'Actes, Sessió 25-1-1934.
- 15.3.- AMEP, Comp. Munic. 1er Trimestre 1934.
- 15.4.- FERRET PUJOL, J.: “La Intentona revolucionària del desembre de 1933 (II)”. *Delta*, núm. 231, març de 1999.
- 15.5.- AMEP, Ref. Governació, Indústria i Comerç. Conflictes socials.
- 15.6.- AMEP, Llibre d'Actes de l'Ajuntament. Sessió del 14-12-1933
- 15.7.- AMEP, Llibre d'Actes, sessió del 14-2-1933.
- 15.8.- AMEP, Ref. Governació, Indústria i Comerç. Conflictes socials 1933.
- 15.9.- AMEP, Ref. Governació, Indústria i Comerç. Conflictes socials 1933.
- 15.10.- *Diario de Barcelona i Día Gráfico*, 12-12-1933

16. Creu del Mèrit Militar per al sergent Moisés Hernández

En la sessió municipal del 25 de gener de 1934 es va acordar pagar la factura presentada per en Jacint Martí, del Cafè del Pont "... per l'estatge i manutenció de part de la força pública de Carrabiners i Guàrdia Civil concentrats amb motiu dels passats successos" (16.1). Es referien als fets del mes de desembre de 1933.

El 2 de febrer de 1934 la Delegación Marítima de Barcelona va notificar a l'alcalde del Prat que "...tome las precauciones necesarias que según me comunica el Excmo. Señor General Jefe de la 4ª División el próximo día del actual, las fuerzas del 19 Tercio de la Guardia Civil efectuarán ejercicios de tiro al blanco en el campo de tiro de la desembocadura del Río Llobregat en su margen izquierda" (16.2).

El dia 24 de febrer de 1934 l'Ajuntament va entregar una nota a la Guàrdia Civil del Prat en què hi havia relació d'entitats polítiques, culturals, sindicals i empresarials i s'hi indicava si tenien membres de la F.A.I. (Federació Anarquista Ibèrica) (16.3). Tot fa suposar que fou la Guàrdia Civil la interessada en saber-ho.

Els dos serenos del Prat van acudir, a quarts d'una de la matinada del dia 18 d'abril de 1934, al bar de la Plaça d'en Francesc Macià (Plaça de la Vila) propietat de Joaquim Sengenís, on s'havia produït un aldarull provocat pel veí Antoni Blasco Obico. L'esmentat propietari ja li havia indicat que sortís del bar, cosa a què aquell es va

negar. Quan els serenos li requeriren que abandonés l'establiment, A. Blasco els va insultar i intentà alhora tirar-se contra un dels serenos. Quan semblava que s'hi anava cap a casa, "...al cap de pocs moments va retornar insistint que volia prendre un cafè". En vista d'aquesta actitud fou detingut i conduït al calabós municipal, tot insultant els serenos i va trencar el wàter del calabós. Davant aquesta situació fou reclamada la Guàrdia Civil i amb la seva presència el detingut es va serenar (16.4). L'Ajuntament va posar una multa de 10 ptes. al veí Antoni Blasco pels desperfectes ocasionats al calabós (16.5).

Dos guàrdies civils del post del Prat, José Lifante i Benigno Hortelano, que estaven prestant servei de vigilància per la demarcació d'aquest poble, el dia 12 d'agost de 1934 van detenir Sebastián Fortea Izquierdo, veí de Barcelona "...el cual fue sorprendido sobre las cinco horas en la orilla del río y próximo al puente nuevo con una cesta que contenía aproximadamente 18 kilos de melocotones y al preguntarle de dónde procedía dicho fruto dijo que los había sustraído de una finca enclavada junto al río, pero que no sabe cuál sea su propietario cuyo individuo con el fruto ocupado lo pongo a disposición de su reputada autoridad para los efectos que procedan" (16.7).

La Inspecció General de la Guàrdia Civil va comunicar a l'alcalde del Prat que per Ordre de Guerra de 27 de juny de 1934, (Gaceta número 202) "... le ha sido concedida al sargento Moisés Hernández Herrero, una Cruz del Mérito Militar con distintivo rojo, sin pensión, habiéndome servido de íntima satisfacción los cálidos elogios que en favor de dicha clase dedica esa Corporación en la instancia de referencia" (16.8).

Tot fa suposar que fou aquell estiu de 1934 quan el sergent Moisés Hernández va ser ascendit a Brigada, atenent la petició de l'Ajuntament del Prat.

Per la Festa Major de 1934, l'Ajuntament del Prat va organitzar uns Jocs Florals, els quals van tenir lloc en el Centre Artesà, el dia 27 de setembre. La presidència d'aquests Jocs va ser ocupada pel

Presidència oficial dels Jocs Florals organitzats per l'Ajuntament del Prat, presidit pel conseller de Cultura de la Generalitat, Ventura Gassol. A l'esquerra el diputat provincial, Joan Lluís Pujol i l'alcalde del Prat Josep Gibert. A la dreta, el jutge municipal Tomàs Pujol, el brigada Moisès Hernández. Acte que es va celebrar al Centre Artesà, per la Festa Major de 1934.

conseller de Cultura de la Generalitat, Ventura Gassol, l'alcalde del Prat, Josep Gibert, el diputat provincial, Joan Lluís Pujol i Font, el jutge municipal Tomàs Pujol i Font, el brigada de la Guàrdia Civil cap del destacament del Prat Moisès Hernández i diversos regidors (16.9).

L'any 1935, per Ordre del Ministeri de Treball, Sanitat i Previsió, de 19 de juliol (*Gaceta de Madrid* núm. 201), es va disposar que entre les obligacions dels metges d'assistència pública domiciliària figurei la de prestar servei d'assistència facultativa al personal de l'Institut, així com als seus familiars, quan l'expressada assistència "no se halle encomendada a médicos del Cuerpo de Sanidad Militar" (16.10). En el cas del Prat, l'aplicació de l'Ordre esmentada va suposar que a partir de mitjan del mes de febrer de 1935 el metge titular, Dr. Joan Soler Torrens, es fes càrrec de l'assistència facultativa als guàrdies civils i els seus familiars (16.11).

Les despeses farmacèutiques dels membres de la Guàrdia Civil i llurs familiars anaven a càrrec de l'Ajuntament, i habitualment els medicaments eren subministrats per la farmàcia de Josep Guilera del carrer de Ferran Puig (16.12).

En temps de la República, la companyia aèria francesa Aeropostale es va convertir en Air France, i s'inaugurà el 20 de juliol de 1935 un nou servei, la línia Barcelona a Orà, amb tres vols setmanals (16.13). Això va significar que la Guàrdia Civil havia de controlar les tres línies aèries internacionals abans esmentades.

Cal subratllar que a la tardor de 1935 es va ampliar la quadra dels cavalls de la caserna dels guàrdies civils. Segons era de domini públic, el projecte original de l'holandès senyor H. Coenders no contemplava el suficient espai que els cavalls necessitaven per girar dins de la mateixa quadra (16.14).

REFERÈNCIES:

- 16.1.- AMEP, Llibre d'Actes de 1934, sessió del 25-1-1934.
- 16.2.- AMEP, VII.6, Carrabiners. Capsa 272-26.
- 16.3.- AMEP, Còpia de la nota de 24-2-1934.
- 16.4.- AMEP, XVIII.1, Any 1917-1939, Detencions, recerques i captures. Sign. 449,8.
- 16.5.- AMEP, XVIII.1, Any 1917-1939, op. cit.
- 16.6.- AMEP, VII. 2, Any 1863-1948, Guàrdia Civil, Sign. 267.1.
- 16.7.- AMEP, XVIII.1, Any 1917-1939, op. cit.
- 16.8.- AMEP, VII. 2, Any 1863-1948, op. cit.
- 16.9.- FERRET PUJOL, J.: "En temps de la República-Els Jocs Florals del 1934", *Delta* núm. 236, agost-setembre de 1999.
- 16.10.- FERRET PUJOL, J.: *Els carrabiners de la Platja del Prat*, 2004.
- 16.11.- FERRET PUJOL, J.: *Els carrabiners de la Platja...*, op. cit.
- 16.12.- AMEP, Diverses factures.
- 16.13.- CANUDAS BUSQUETS, J.: *Història de l'Aviació Catalana...* op. cit.
- 16.14.- Dades facilitades pel tècnic de La Seda Albert Novell Mestres.

17. Actuacions de la Guàrdia Civil durant el 1936

Hem cregut d'interès incloure en aquest capítol una sèrie d'actuacions de membres de la Benemèrita de la caserna del Prat, referides al mes de febrer i especialment al mes de març de 1936.

A primers de febrer de 1936 van ser detinguts per la Guàrdia Civil "... dos convecinos por haberse agredido mutuamente al estar en estado de embriaguez". Després de prestar declaració al Jutjat, van quedar en llibertat amb càrrecs (17.1).

Aquell mes de febrer de 1936 el periòdic *Noticiari Pratenc* va publicar un anunci del cap del post de la Guàrdia Civil en què comunicava que a la carretera de Cornellà "... es trobà una roda d'automòbil que serà entregada a qui justifiqui ésser-ne el propietari" (17.2). De ben segur que es tractava d'una roda de recanvi.

El 5 de març de 1936 van ser detinguts per les forces de la Guàrdia Civil de la localitat "...dos individuos acusados del delito de hurto de alcachofas y limones a los cuales se les ocupó un auto-camión con el que pensaban transportar el fruto sustraído". Sembla que els detinguts es dedicaven al negoci del transport i "...obraban por cuenta de los verdaderos autores del hecho, los cuales no pudieron ser detenidos de momento por haberse dado a la fuga al ver que el auto-camión sufrió una avería y no pudieron huir con el fruto hurtado". Això no obstant, el Jutjat va acordar la detenció dels agents del transport "...instruyendo las diligencia del caso" i després d'haver

tornat als propietaris el que havia estat robat (17.3).

El dia 16 de març de 1936 va ser denunciat a la Guàrdia Civil d'aquest post per en Rafael Nebot, propietari d'un taller d'automòbils situat a l'Avinguda d'Anselm Clavé, que li havien robat eines per un valor d'unes 1.300 pessetes "...habiéndose introducido el autor o autores del hecho por la puerta de entrada la cual presenta señales de haber sido violentada". Malgrat "...las gestiones que se vienen realizando, no ha sido posible dar con el paradero de los autores" (17.4).

També a principis del mes de març de 1936 es va tenir coneixement de que en la casa de pagès de "Cal Pelut" del terme del Prat "...se había procedido a la detención por fuerzas de la Guardia Civil, de un sujeto llamado Salvador Guilera Gual, el cual estaba escondido debajo de la cama de una habitación de dicha casa. Sin duda con ánimo de realizar algún acto contra la propiedad. Con las diligencias del caso se puso el detenido a disposición del Juzgado Municipal." (17.5).

A finals del mes de març de 1936, la Guàrdia Civil de la població va detenir "...dos individuos (uno de color) convictos y confesos del delito de dos robos efectuados en las casetas existentes en la playa de este término municipal". Els detinguts van ser posats a disposició del jutge de pau de la població (17.6). També a finals del mateix mes de març, les forces de la Guàrdia Civil van detenir "...un sujeto que havia agredido con una navaja al vecino Mariano Albiol González al pretender cobrar quince pesetas que le adeudaba, causándole lesiones de pronóstico reservado". L'agressor va ser traslladat "... junto con las diligencias instruidas, al Iltre. Sr. Juez de Instrucción" del partit judicial de Sant Feliu de Llobregat (17.7).

Per altra part, a finals d'abril de 1936 la premsa local anunciava que va morir a l'Hospital Militar de Barcelona el jove guàrdia civil

Admiró Prieto García "...del puesto de ésta de Prat de Llobregat. A la dolorosa ceremonia asistieron sus Jefes, un nutrido grupo de compañeros de armas, el alcalde señor Gibert que formó parte de la cabeza del duelo oficial y cuantiosos vecinos del Prat" (17.8). Tot fa indicar que va morir de malaltia.

En les festes commemoratives de la proclamació de la República organitzades per l'Ajuntament del Prat, presidit per en Josep Gibert Pascual, celebrades el 14 d'abril de 1936, que van coincidir amb la diada de Pasqua de Resurrecció, "...Els senyors comandant i oficials d'Aviació, els senyors oficials de la Guàrdia Civil i Carrabiners oferiren el seu respecte a la primera autoritat local i mostraren la seva adhesió a la República i amb llur presència afegiren lluïment a algun dels actes programats" (17.9). Tot i aquesta mostra d'adhesió alguns oficials del cos d'aviació de l'aeròdrom militar del Prat van estar implicats en la revolta militar que es va produir el 19 de juliol de 1936 (17.10).

Després d'un temps de força normalitat, el 25 de maig de 1936 es va iniciar la primera vaga de La Papelera Española, que va sorprendre tothom per la seva llarga durada, dos mesos. El comitè de vaga estava constituït per membres del sindicat CNT-AIT, del sector més radical. Transcorrien les setmanes i l'esmentat comitè de vaga i la direcció de l'empresa no es van posar d'acord (17.11). A mitjan del mes de juny de 1936 el periòdic local manifestava entre altres coses "a les hores que escrivim aquestes ratlles continua la vaga de La Papelera Española, sense que afortunadament hi hagi hagut cap incident lamentable" (17.12). Per tant la Guàrdia Civil no va intervenir, com havia estat en altres ocasions en temps de la República.

El gener de 1936, el tinent de la línia de la Guàrdia Civil del Prat, Valero Amel, estava destinat a la caserna de la Guàrdia Civil del Prat (17.13). El 19 de juliol l'esmentat tinent va mantenir una total neutralitat, i la Guàrdia Civil restà aquarterada, durant els luctuosos successos que es van produir aquells dies al Prat en l'inici de la Guerra Civil (17.14).

REFERÈNCIES:

- 17.1.- Judicials, *Noticiari Pratenc* (NP), núm 27, 16-2-1936
- 17.2.- NP, nº 26, 2-2-1936
- 17.3.- NP, nº 29, 21-3-1936
- 17.4.- NP, nº 29, op. cit.
- 17.5.- NP, nº 29, op. cit.
- 17.6.- NP, nº 30, 5-4-1936
- 17.7.- NP, nº 30, op. cit.
- 17.8.- “Necrològica”, NP, núm 32, 3-5-1936
- 17.9.- “Festes commemoratives de la proclamació de República”, NP, nº 31, 19-3-36.
- 17.10.- FERRET PUJOL, J.: “19 i 20 de juliol els fets de l’aixecament a la Vila”, *Delta* núm. 91, juny 1986.
- 17.11.- FERRET PUJOL, J.: “La vaga de La Papelera Española del 1936”. *Delta*, núm. 385, març i abril, 2013.
- 17.12.- FERRET PUJOL, J.: “La Vaga de La Papelera...”, op. cit.
- 17.13.- AMEP, Exp.14, Troballes, Any 1936, caps 450.
- 17.14.- FERRET PUJOL, J.: “19 i 20 de juliol...”. op. cit.

BIBLIOGRAFIA

- ANDREU DE PALMA: *El Prat de Llobregat-Ensayo histórico*, 1958.
- BERIAIN AZQUETA, D.: *Prat de Llobregat, Ayer: un pueblo sin estado*.
- BENGOECHEA S. i RENOM, M.: *Memòria i compromís, Clases treballadores sindicalisme i política*, 1999.
- CANUDAS BUSQUETS, J.: *Història de l'Aviació Catalana (1908-1936)*, 1983.
- CODINA VILÀ, J.: *Història d'una Plaça*, 1960.
- CODINA VILÀ, J.: *La gent del fang*, 1966.
- CODINA VILÀ, J.: *Inundacions del delta del Llobregat*, 1971.
- CODINA VILÀ, J.: *El delta de Llobregat i Barcelona*, 1971.
- FERRET PUJOL, J.: *Josep Pujol Capsada, Escrits 1908-1944*, 2003.
- FERRET PUJOL, J.: *L'aprofitament de les aigües subterrànies del delta del Llobregat, 1933-1983*.
- FERRET PUJOL, J.: *Crònica de la Riuada de Sant Antoni*. Miscel·lània d'homenatge a Jaume Codina, 1994.
- FERRET PUJOL, J.: *Els carrabiners de la Platja del Prat*, 2004.
- FERRET PUJOL, J.: *Els mossos d'esquadra del Prat (1902-1932)*, 2011.
- FERRET PUJOL, J.: *El Prat i el seu ferrocarril (1877-1957)*, 2014.
- GÓMEZ INGLADA, M.: *La formació d'una ciutat-El Prat de Llobregat, Ajuntament del Prat*, 1930.
- RECASENS PARÉS, J.: *1907, L'any de les cinc Riuades*, COU 1971-72. Institut Baldiri Guilera del Prat.
- LA GUARDIA CIVIL. *Historia de esta Institución*, Madrid, 1858.

Manual del Guàrdia Civil, Tomo I i Tomo II, Cuarta edición, Madrid, 1923.

Articles

ABELLA, R.; “La huelga de 1917 en España”, dins *Historia de España del siglo XX*, 1976.

FERRET PUJOL, J.: “Ara fa 100 anys va arribar el tren al Prat”, *Delta* n° 38, juliol-agost, 1981.

FERRET PUJOL, J.: “19 i 20 de juliol els fets de l’aixecament a la Vila”, *Delta* núm. 91, juny 1986.

FERRET PUJOL, J.: “Els inicis de l’aviació francesa al Prat”, *Delta*, núm. 100, abril 1987.

FERRET PUJOL, J.: “Les guerres colonials d’Ultramar al Prat (1897-1899)”, *Delta*, núm. 110, març de 1988.

FERRET PUJOL, J.: “L’Aeròdrom de l’Air France”, *Delta*, núm. 117, novembre de 1988.

FERRET PUJOL, J.: “L’extraordinària actuació del tinent Víctor Rovellat durant la riuada de Sant Antoni 1898”, *Delta*, núm. 122, abril 1989

FERRET PUJOL, J.: “Les barques d’auxili arribaren al Prat al migdia”, *Delta* núm. 141, gener de 1991.

FERRET PUJOL, J.: “El primer carrer que s’“adoquinà” al Prat”, *Delta*, núm. 147, agost 1991.

FERRET PUJOL, J.: “La construcció de La Papelera Española, obres i homes” *Delta*, núm. 163, gener de 1993.

FERRET PUJOL, J.: “En temps de la República-La vaga de La Seda del 1931”, *Delta* núm. 228, desembre de 1998.

FERRET PUJOL, J.: “En temps de la República-La intentona revolucionària del desembre de 1933 (I)”, *Delta* núm. 230, febrer de 1999.

FERRET PUJOL, J.: “En temps de la República-La intentona revolucionària del desembre de 1933 (II)”, *Delta* núm. 231, març de 1999.

FERRET PUJOL, J.: “En temps de la República-La intentona revolucionària del desembre de 1933 (III)”, *Delta* núm. 232, abril de 1999.

- FERRET PUJOL, J.: “En temps de la República-Els Jocs Florals del 1934”, *Delta* núm. 236, agost-setembre de 1999.
- FERRET PUJOL, J.: “En temps de la República-Mossos d’Esquadra i guàrdies civils”, *Delta* núm. 244, maig 2000.
- FERRET PUJOL, J.: “L’Hostal del Brinco”, *Delta* núm. 292, octubre 2004.
- FERRET PUJOL, J.: “La vaga de La Papelera Española, del 1936”, *Delta* núm. 385, març i abril 2013.
- RAMOS, J.: “Masos, masies i cases de pagès” (Conferència 6-5-2013).

Periòdics

Diario de Barcelona-DB, 8-12-1933.

DB, 9-12-1933.

DB, 12-12-1933.

La Vanguardia-LV, 22-7-1931.

LV, 23-7-1931.

LV, 05-8-1931.

La Veu de Catalunya, n° 3044, 1907.

La Noche, dia 9-8-1931.

El Diluvio, 9-12-1933.

El Diluvio, 10-12-1933.

Día Gráfico, 12-12-1933

Solidaridad Obrera, 1-8-1931, i Llibre d’Actes de 1931.

Judicials, *Noticiari Pratenc* (NP), núm 27, 16-2-1936

NP, núm. 26, 2-2-1936

NP, núm. 29, 21-3-1936

NP, núm. 30, 5-4-1936

NP, núm. 31, 19-3-1936. “Festes commemoratives de la proclamació de la República”.

Documentació arxiu municipal

- AMEP 48, Guàrdia Civil, 2.VII. 5, Any 1863-1948, Sign. 267.1.
- AMEP, Ref. XVIII.1, Any 1861-1868, Detencions, recerques i captures.
- AMEP, Ref. XVIII.1, Any 1874-1879, Detencions, recerques i captures.
- AMEP, Ref..XVIII.1, Any 1917-1939, Detencions, recerques i captures.
- AMEP, Ref.VII. 6, Carrabiners. Capsa 272-26.
- AMEP, Exp.14, Troballes, Any 1936, capsa 450.
- AMEP, Ref. Governació, Indústria i Comerç-Conflictes laborals, 1933.
- AMEP, Comp. Municipal de diversos anys.
- AMEP, Registre general d'entrades de documents, 1882, 1883, 1900.
- AMEP, Registre general de sortides de documents. 1876, 1877, 1883, 1900, 1912, 1913,1915, i 1917.
- AMEP, Lliurament n° 36, Cap. 11, Comp. Municip. 1878/1879.
- AMEP, Lliurament n° 40, Cap. 11, Comp. Municip. 1878/1879.
- AMEP, Lliurament n° 166, Cap. 11, Comp. Municip. 1897/1898.
- AMEP, Lliurament n° 123, Cap.11, Comp. Municip. 1897-1898.
- AMEP, Lliurament n° 56, Cap. 11, Comp. Municip. 1898/1899.
- AMEP, Lliurament n°. 46, Cap. 11, Comp. Municip. 1899/1900.
- AMEP, Lliurament n° 45, Cap. 11, Comp. Municip. 1900.
- AMEP, Lliurament n° 225, Cap. 11, Comp. Municip.1917.
- AMEP, Lliurament n°. 150, Cap.11, Comp. Municip. 1923.
- AMEP, Lliurament n°. 128, Cap.11, Comp. Municip. 1923.
- AMEP, Lliurament n° 151, Cap. 11, Comp. Municip. 1923.
- AMEP, Lliurament n° 157, Cap. 11, Comp. Municip.1923.
- AMEP, Lliurament n° 115, Cap. 11, Comp. Municip. 1923.
- AMEP, Lliurament n° 315, Cap.11, Comp. Municip. 1923.
- AMEP, Lliurament n° 331, Cap. 11, Comp. Municip. 1923.
- AMEP, Lliurament n° 329, Cap. 11, Comp. Municip. 1923.

- AMEP, Factura de data 8-7-77, Comp. Municip. 1877/1878.
- AMEP, Factura de data 5-1-78, Comp. Municip. 1877/1878.
- AMEP, Factura de data 19-2-78, Comp. Municip. 1877/1878.
- AMEP, Factura de data 1-3-78, Comp. Municip. 1877/1878.

Annex 1

Relació de guàrdies civils

Girón Ezpeleta, Javier (Duque de Ahumada).
Ponto (tinent coronel).
Vega García, Prudencio (comandant).

Amel, Valero (tinent).
Degorque (tinent).
Hernández Sueves, Dionisio (tinent).
Maillo (tinent).
Moreno (tinent).
Ortego Delgado, Pablo (tinent).

Bejiga Carafeto, Domingo (sergent).
Gutiérrez Cordoba, Ángel (sergent).
Hernández Herrero, Moisés (sergent).
Martínez González, Evaristo (sergent).
Santamaría, Juan. (sergent).

Aliaga, Deogracias. (caporal).
Casas, José. (caporal).
Oliva Carbasa, Baldomero (caporal).

Sebastián Salvador, José (guàrdia 1º).

Blázquez, Mariano.
de la Varga Perca, Vicente.
Eiroa, Monzò, Ramon.
Escobar Alba, Antonio.
Guirado, Guillermo.
Hernando Marugan.
Hortelano, Benigno.
Lifante, José.
Muñoz Morató, Antonio.
Orejero Benito, Sixto.
Sevillano Cordero, Manuel.
Vega Bribiesca, Felipe.

Annex 2

Personatges que apareixen al llibre

Alfonso XIII.

Albiol González, Mariano.

Arandas Gorgui, Ramón (alcalde).

Barrera (comandant canyoner *Temerario*).

Bernard, Cornelius (director de La Seda de Barcelona).

Beriaín Azqueta, Demetrio.

Blasco Obico, Antonio.

Caballero, fiscal militar.

Camps, Joaquim.

Carmona Martínez, Joan.

Casanovas Montero, August.

Claramunt, Joaquím (rector).

Codina, Balletbó, Pau.

Codina, Pau.

Codina Parellada, Josep.

Coenders, Herman (tècnic de La Seda).

Collado Díaz, Ramon.

Collado Martín, Ramon.

Company Casanovas, Pau (alcalde).

Costafreda Janer, Pere.

Dalit Vallhonrat, Domingo (alcalde).
Dalmau, Josep.
Despujol, Eulogio (capità general).
Divi, Gertrudis.
Escaudron, Eduardo (Comandancia de Marina).
Estradera, Pedro (tinent Carrabiners).
Farrés Bou, Joan.
Farrés Martí, Anton.
Ferrer (oficial canyoner *Temerario*).
Fernández, J.

Ferrer Martínez, Cristòfol.
Ferrer Rosell, Josep (alcalde).
Fiblà, Alfred.
Forgas, Esteve.
Fortea Izquierdo, Sebastián.
Gassol, Ventura (conseller de Cultura de la Generalitat).
Gibert Pascual, Josep (alcalde).
Guilera Gual, Salvador.
Guilera Molas, Josep (farmacèutic i jutge municipal).
Gumà, Francesc.

Lagarriga Álvarez, Manuel.
Laroca, Ramon (governador civil).
Marsan Moragues, Joaquím.
Martí, Jacint.
Meseguer, Bautista.
Monés Amat, Josep.
Monés Jané, Josep (alcalde).
Munné Casanovas, Carles.
Nebot, Rafael.
Novell Mestres, Albert.

Osorio Gallardo (governador civil).

Pagés Tarrés, Josep.

Pejoan, Jaume.

Peiró, Armengol (carrabiner).

Piguillem Sanfeliu, Josep.

Pujol Capsada, Josep (alcalde).

Pujol Font, Joan Lluís (diputat provincial).

Pujol Font, Tomàs (metge i jutge municipal).

Pujol, Isidre (carrabiner).

Pugés, Aleix.

Pugés, Domingo.

Pugés Gallart, Francesc.

Puig Gibert, Ferran (polític i propietari).

Ribas, Enric.

Riera, Ribas, Josep.

Rivera (enginyer d'Obres Públiques).

Roca Estrada, Eduard.

Rodès, Joan.

Royo, Antonio.

Sans Serra, Jaume.

Sallés Serra, Jaume (alcalde).

Selves Carner, Joan (governador general de Catalunya).

Serra Rosell, Magdalena.

Soler Torrens, Joan (metge).

Suy, Joaquim (secretari municipal).

Torredemé Serret, Antoni.

Urgoiti, Nicolás María.

Vilà, Dalmau, Joan (alcalde).

Imprès durant la tardor de 2014
Tallers Gràfics de Rúbrica Editorial

Josep Ferret i Pujol va néixer al Prat de Llobregat l'any 1934. És Enginyer Tècnic Industrial.

Va desenvolupar la seva activitat professional a l'empresa La Seda de Barcelona, amb càrrecs de direcció tècnica. Va ser regidor de l'Ajuntament del Prat entre 1974 i 1983, exercint el càrrec de delegat d'Aigües.

Ha estat un reconegut especialista en la gestió i història de les aigües subterrànies del delta del Llobregat. Fou membre fundador de la Comunitat d'Usuaris d'Aigües del Delta del Llobregat, de la qual fou primer president de la Junta de Govern (1981-1983) i assessor tècnic (1984-2009). La seva experiència en matèria d'aigües el féu participar en nombroses conferències, jornades i seminaris.

L'interès per la cultura i la història local l'ha portat a desenvolupar diversos treballs de recerca i ha col·laborat habitualment en la publicació *Delta* i en els cursos d'història local organitzats per l'entitat Amics d'El Prat. Fou escollit Amic d'El Prat de 1989, per votació entre els socis.

Ha col·laborat en diversos actes culturals organitzats per altres entitats del Prat i de la comarca del Baix Llobregat.

Ha estat guardonat per l'Ajuntament del Prat amb el Premi ciutat del Prat 2014.

35 anys
de passió
editorial

www.rubricaeditorial.cat

Aquesta monografia de Josep Ferret tracta de la presència, inicialment discontinua, de la Guàrdia Civil al Prat de Llobregat, que en la seva etapa vuitcentista (1863-1900) tingué l'entrebanc de superar la singularitat del territori deltaic. La prestació de serveis, en aquest cas, fou encarregada, en la seva major part, a membres d'esquadrons de cavalleria de la Benemèrita, dels llocs o posts de Sants o de la barriada de Collblanc, els quals es movien millor en terrenys enfangats i el servei es complia amb més rapidesa.

Pel que fa al segle xx, destaca el temps de la República, on a través de set capítols s'intenta exposar el perquè la Guàrdia Civil ha d'enfrontar-se a un Prat industrial, on els moviments més radicals volen imposar amb violència les seves idees. És quan l'Ajuntament pratenc, les empreses i la majoria del poble reclamen la presència continuada de la Guàrdia Civil, que es concreta amb la construcció d'una caserna el 1933.

Amb el suport de:

GUARDIA CIVIL

ISBN: 978-84-96986-63-3

9 788496 986633